

Fieldmanager

HET VAKBLAD VOOR SPORTVELDBEHEER

SLIM STROOIEN met de Vicon

**Renoveren
kunstgrasvelden**
wetten en regels

Juridisch
Aanbestedingseisen

Jacobsen AR 3
krijgt maailles

Aemstelburgh kiest voor Prestige Gravel: 'We zijn nu de vereniging waar je het snelst de baan weer op kunt na een bui'

Het water stond tennisvereniging A.L.T.C. Aemstelburgh uit Amstelveen eind vorig jaar aan de lippen. Letterlijk en figuurlijk. De veertien banen en twee minibanen op het tennispark stonden na een bui in 'no time' onder water. In augustus werden ze niet meer droog, er kon helemaal niet gespeeld worden. Voorzitter Victor Frequin: 'Een onhoudbare situatie.'

Hoe zag jullie situatie er vorig jaar uit?

Frequin: 'Ons bestaansrecht als tennisvereniging stond op het spel. Door slechte drainage en een lage ligging van ons tennispark, stonden onze tennisvelden na een klein regenbuitje onder water. En in augustus werden ze niet meer droog. Je moet je voorstellen: dat nieuws zingt rond in Amstelveen. Het was logisch dat een deel van onze 1.250 leden zei: we gaan maar eens ergens anders kijken.'

Werk aan de winkel dus

'Absoluut. We hebben de noodklok geluid bij de gemeente, de eigenaar van het park. Gelukkig erkende men ons probleem. In het najaar hebben we Antea Group onderzoek laten doen. De conclusie was helder: de waterberging en de afvoercapaciteit waren onvoldoende, de oude drainage voldeed niet meer en we hadden banen op afschot nodig met een nieuwe gravelaag.'

Maar dat mocht natuurlijk niet te lang duren...

'We wilden koste wat het kost voor de start van het nieuwe seizoen een bespeelbare accommodatie hebben. Dit betekende dat we geen tijd te verliezen hadden. De gemeente stelde in december een subsidie beschikbaar, als vereniging kregen wij bij dit project het stuur in handen. Erg fijn, want zo konden we sturen op kwaliteit. We hadden al offertes aangevraagd: Antea Group deed de beste en meest complete aanbieding. We kozen voor het Prestige Gravel-systeem. Banen op afschot met fijner gravel: beter voor de drainage én uitstekende speleigenschappen. Daarna zijn we met Antea Group om tafel gegaan om onze plannen te realiseren...'

Over Prestige Gravel

Met Prestige Gravel kunnen tennisverenigingen sinds kort kiezen voor een innovatieve gravelbaan die het outdoor tennisseizoen aanzienlijk verlengt. Prestige Gravel is een honderd procent gravelbaan die beschikt over waterdoorlatende en -vasthoudende eigenschappen. Hierdoor is het mogelijk om vrijwel het hele jaar door buiten op gravel te spelen. Door een combinatie van drainage en afvoer via lijngoten is de baan na een bui snel weer bespeelbaar. Prestige Gravel is een initiatief van Antea Group en Rekre Sport.

Opening 25 juli, vlnr: Rolf Thung, Voorzitter KNLTB. Peter Bot, Wethouder Sport Amstelveen. Mirjam van 't Veld, Burgemeester Amstelveen. Victor Frequin, Voorzitter A.L.T.C. Aemstelburgh.

Hoe hebben jullie deze klus geklaard?

'De aanleg van 14 tennisvelden is geen productiewerk: de banen komen niet kant en klaar uit een fabriek rollen. Het vergt veel denkwerk en overleg. De belangrijkste ingrediënten waren een goede voorbereiding en een nauwe samenwerking. Bijna elke week hadden we als vereniging een bouwteamvergadering met de mensen van Antea Group. Dit zorgde ervoor dat we obstakels snel signaleerden en oplossingen konden bedenken. We wilden bijvoorbeeld nieuwe lichtmasten installeren, bij de aanleg van de velden is hiermee meteen rekening gehouden. Daarnaast heeft Antea Group alles op alles gezet om per 1 april 10 banen speelklaar te krijgen. Echt een prestatie'

'Met Prestige Gravel kunnen we het seizoen verlengen van 6 naar 8 maanden'

En nu..?

'We stonden jarenlang bekend als die vereniging waar je na een regenbui het langst moest wachten om de baan weer op te kunnen. Nu is dat andersom. Wij zijn de vereniging waar je na een buitje het snelst de baan weer op kunt. Soms al binnen 10 minuten. Daar zijn we trots op. We hebben 14 tiptop banen. En we doen er ook écht alles aan om die kwaliteit zo hoog mogelijk te houden. We hebben onze groundsman meer uren gegeven om deze banen zo goed mogelijk te onderhouden.'

En qua toekomstperspectief?

'We hopen dat we na dit seizoen leden terugwinnen. De voortekenen zijn veelbelovend. We hebben onlangs ons jaarlijkse open tennistoernooi gehouden, hier kwamen beduidend meer mensen op af dan voorgaande jaren. En niet onbelangrijk, de huidige leden zijn erg blij met de nieuwe banen. Daarnaast willen we ons seizoen twee maanden verlengen naar acht maanden. We hebben als vereniging een enorme sprong voorwaarts gemaakt. Het is een investering die het dubbel en dwars waard is.'

Haal het maximale uit je tennisbaan met Antea Group

Ontwerp, vergunningen, financiën, planning en de aanleg: nieuwbouw of renovatie van tennisbanen is een klus waarbij veel komt kijken. Daarnaast vragen we steeds meer van onze tennisbanen. Betere bespeelbaarheid, langere levensduur, efficiënt in onderhoud.

Goed om te weten dat Antea Group tennisverenigingen én gemeenten ontzorgt bij deze opgave. We zijn al ruim zestig jaar actief als ontwikkelaar en bouwer van tennisbanen. Van topbaan tot recreatieve baan: tennisverenigingen in heel Nederland maken gebruik van onze tennissystemen. En in de meeste gevallen hebben we ook voor het ontwerp en de aanleg ervan gezorgd.

Denkt u na over nieuwbouw of renovatie van tennisbanen? Win eens vrijblijvend advies in bij één van onze specialisten

Contactpersoon:

Jaap Schuurman

T: (06) 53 41 87 47

E: jaap.schuurman@anteagroup.com

www.anteagroup.nl/sport

Game, set en match!

dankzij Philips LED-verlichting

Energiekosten zijn vaak de hoogste kosten voor een sportvereniging. Deze kosten kunnen flink omlaag door het toepassen van een betrouwbare en duurzame LED-lichtoplossing die 50% energiezuiniger is. De verlichting heeft geen 'warming-up' nodig, springt direct vol aan en is inzetbaar naar de bezetting van de velden. Dit laatste vermindert de lichthinder voor de omgeving fors. Het systeem is flexibel in gebruik, doordat na het uitschakelen weer direct kan worden ingeschakeld.

www.philips.nl/buitenverlichting

innovation you

PHILIPS

22 Jacobsen AR 3 krijgt maailes op de proefvelden van Barenbrug

Medewerker Henco Vink is aan het maaien op de proefvelden van Barenbrug in Wolfheze. Anders dan het beeld doet vermoeden, is de maaier in kwestie een gerobotiseerde rough-maaier, die boordevol technologie van Probotiq zit. De maaier in kwestie krijgt 'maailes' van Henco Vink. Via de *teach & playback*-mode kan Vink een bepaald tracé rijden. Deze routes worden opgeslagen in het geheugen van de maaier en later naar behoefte afgespeeld.

COLOFON

Fieldmanager -een uitgave van NWST NeWSTories
bv- wordt in een gemiddelde oplage van 1.900
exemplaren verspreid onder sportveldbeheerders
in dienst van gemeentes, sportclubs en aannemers.
Fieldmanager is het belangrijkste Nederlandse
vakblad voor sportveldonderhoud waarbij de
praktisch ingestelde vakman centraal staat.

Redactie & commercie

NWST NeWSTories bv
Fransestraat 41
6524 HT Nijmegen
T 024-3602454
F 024-3602464
I www.fieldmanager.nl
M info@fieldmanager.nl

Hoofdredacteur: Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Redacteurs: Santi Raats (santi@nwst.nl)
Kelly Kuenen (kelly@nwst.nl)
Vormgeving: Marie Cecile Oosterhout
Advertenties: Alberto Palsgraaf
(alberto@nwst.nl)
Peter Jansen (peter@nwst.nl)

Abonnementen

€69,- per jaar. De abonnementsperiode loopt van
1 januari tot en met 31 december van ieder jaar en
uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden
verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging
uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe
abonnementsperiode in ons bezit is.

ISSN: 2212-4314

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van
(de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbe-
houden. Deze berusten bij Greenkeeper c.q. de betreffende
auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke
toestemming van de uitgever worden vervaelvoudigd en/
of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotoko-
pie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Greenkeeper
wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd.
Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen
of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal
worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee
in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of
inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of
op te vragen.

Splitsing KYBYS in twee aparte bedrijfsonderdelen

Het is bijna een open deur, maar het veredelen van
gras is een tijdrovend proces. Volgens Niels Rolund,
plant breeder bij wereldmarktleider DLF (waarvan
ook het Nederlandse Innoseeds onderdeel is) duurt
het al gauw vijftien jaar voordat een nieuw ras de
hele cyclus van selecteren heeft doorlopen. DLF is nu
gestart met het toepassen van markergenen om dit
proces te versnellen.

Wat is de ruimte tussen praktijk en regelgeving en werkelijkheid bij renovaties

Bij de renovatie en de verwijdering van een
kunstgrasveld zou bescherming van het
bodem- en grondwatersysteem volgens
de wet voorop moeten staan, ook bij het
management van afvalstromen. Toch is niet
altijd duidelijk welke wetten en regels op
welk moment van toepassing zijn.
Enkele betrokkenen schetsen de aan-
dachtspunten en geven advies.

Groen Techniek Holland 2015

8 9 10 sept

42

Veiligheidsbewustzijn rond sportvelden schiet tekort

'Sportclubs en beheerders van sportvelden moeten duidelijke afspraken maken over wie verantwoordelijk is voor de veiligheid rond Nederlandse sportvelden.' Dat zegt William van Diemen, een van de initiatiefnemers van de campagne Voetbal Veilig. Er zijn in Nederland nog steeds veel onveilige situaties op sportvelden. Oorzaak is volgens Van Diemen vooral mankerend veiligheidsbewustzijn onder de beheerders en gebruikers van de faciliteiten.

VOLG ONS

twitter.com/fieldmanagement

facebook.com/bladfieldmanager

EN VERDER

- 13** Voetballen doe je op gras
- 16** VCA-certificaat in aanbestedingseisen
- 17** Onvolledige inschrijving bij aanbestedingsprocedure
- 30** Slim strooien met de Vicon
- 36** Hoe kun je een Rolls Royce omtoveren in een BMW?
- 46** Hoofddredactioneel

Bart en Boris

RENOVEREN EEN KUNSTGRASVELD

Wat is de ruimte tussen praktijk en regelgeving en werkelijkheid bij renovaties

Welke wetten en regels zijn op welk moment van toepassing?

Bij de renovatie en de verwijdering van een kunstgrasveld zou bescherming van het bodem- en grondwatersysteem volgens de wet voorop moeten staan, ook bij het management van afvalstromen. Toch is niet altijd duidelijk welke wetten en regels op welk moment van toepassing zijn.

Enkele betrokkenen schetsen de aandachtspunten en geven advies.

Auteur: Esther van Andel

De komende jaren moeten jaarlijks 90 tot 150 kunstgrasvoetbalvelden het veld ruimen. Vanaf 2018 bereikt het aantal renovaties zijn toppunt met circa 150 velden per jaar. Een kunstgrasveld is in en op de bodem aangelegd, en bij zo'n renovatie komen afvalstoffen vrij. Bij renovatie is een aantal wetten van belang. Als het gaat om het milieu, is dit geregeld in de Wet Milieubeheer

(Wm). Zaken die de bodem aangaan, zijn geregeld in de Wet Bodembescherming (Wbb) en het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk). Probleem is dat het niet altijd duidelijk is welke aspecten van deze wetgeving op welk moment van toepassing zijn bij renovatie en sloop van kunstgrasvelden. Bij een sanering moeten aannemers verplicht toetsen waaraan de bodemkwaliteit op dat moment voldoet, maar

bij een kunstgrasrenovatie bestaat daarover vaak onduidelijkheid.

'Vervang je een kunstgrasveld, dan ben je bezig met het roeren van grond. Dat betekent dat bij de aanleg of renovatie al bekend moet zijn wat de milieuklasse van de grond is. De milieuhygiënische kwaliteit van de bodem zou namelijk kunnen ver-

anderen. Het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) schrijft in dat geval maatregelen voor. Toch is dat bij een kunstgrasrenovatie niet altijd duidelijk', vertelt Rutger Schuijffel, projectmanager sport bij KYBYS adviseurs en ingenieurs.

Meer inzicht nodig

Johan den Haan, adviseur bodemonderzoek en bodemsaneringen bij BK ingenieurs, herkent dat. 'Bij een bodemsanering is duidelijk dat je werkt met verontreinigde grond en liggen de veiligheidsmaatregelen vast. Zo moet je onder andere afvalstoffen melden, registreren wat je met het verontreinigde materiaal gaat doen en het laten verwerken door een erkende verwerker. Pas na goedkeuring kan het materiaal opnieuw worden gebruikt. Nergens is vastgelegd dat je bij de renovatie of aanleg van een kunstgrasveld te maken kunt hebben met bodemverontreiniging, terwijl de infill-materialen of de grond wel degelijk verontreinigd kunnen zijn.' Een voorbeeld: de infill van gerecycled rubber van autobanden (SBR) kan verontreinigd zijn met zink. Zink in SBR dat wordt toegepast als instrooi materiaal en in de sporttechnische laag, kan uitloggen wanneer het SBR in contact komt met water. Hierdoor zou verontreiniging van de bodem kunnen optreden. Branchevereniging Vaco die bedrijven in de rubberindustrie vertegenwoordigt bestrijdt dit natuurlijk. Hun conclusies zijn te lezen in een notitie uit 2014 en luiden: 'De conclusies van alle onderzoeken (2007-2014) is dat rubbergranulaat van gerecyclede personen- en bedrijfswagenbanden veilig is toe te passen als infill in kunstgrasvoetbalvelden. Het toepassen van infill van gerecyclede autobanden draagt positief bij aan het verminderen van het grondstoffengebruik door het sluiten van grondstofkringlopen en het verminde-

ren van de uitstoot van broeikasgassen.'

Doorgaans is uitloging dus beperkt en beheersbaar, waardoor er geen negatieve invloed op milieu en gezondheid zal zijn. Den Haan: 'Voor meer veiligheid en duidelijkheid dient per situatie getoetst te worden waaruit de onderbouw en de toplaag van een kunstgrasveld bestaat en wat de aanvangskwaliteit van het zand in de onderbouw is. Er is dus meer inzicht nodig in de kwaliteit van het materiaal waarmee gewerkt wordt.'

Bodem of niet?

De hamvraag luidt dus of de materialen die gebruikt worden bij een kunstgrasveld moeten worden gezien als bodem. De meeste gebruikte materialen (onderbouw) worden toegepast onder het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk). Dit betekent dat de mogelijke emissie van stoffen moet zijn onderzocht en dat er geen milieuhygiënische risico's verwacht mogen worden. Den Haan: 'Omdat bij de renovatie van een kunstgrasveld niet duidelijk omschreven is of het infill-materiaal als bodem moet worden behandeld, staat niet vast of werken met dit materiaal als sanerende handeling moet worden gezien. Daardoor is niet helder of de aannemer veiligheidsmaatregelen moet nemen en zo ja, welke, en hoe de afvalstromen moeten worden geregistreerd. De opdrachtgever, die verantwoordelijk is voor de veiligheid van de aannemer, kan niet garanderen dat de medewerkers niet worden blootgesteld aan verontreinigde stof. De opdrachtgever is uiteindelijk verantwoordelijk voor de gezondheidsrisico's van zijn onderaannemers. Dus wil je het netjes doen met respect voor mens en milieu, dan beschouw je het als bodem. Dan zou je in ieder geval moeten onderzoeken of je met verontreinigingen te maken hebt.'

Integreer bodemonderzoek

In aanvulling op onderzoek naar eventuele verontreinigingen in de grond en een inventarisatie van eventuele schade, loont het om zich af te vragen wat de toekomstige toepassing van het veld is. Schuijffel: 'Zo gebruikt de wegenbouw veel verschillende materialen met een functionele toepassing. In de sportsector is het niet alleen van belang om het milieu en de gezondheid van de gebruikers te bewaken, ook de factor emotie speelt een rol. Het is de vereniging die verantwoordelijk is voor de risico's van sporters. Daarom moet je het sloop- en renovatietraject aanvliegen met de volgende vragen: wat is er aanwezig in de grond? Wat is de toekomstige toepassing van het veld? En welke schade zou in de toekomst verwacht kunnen worden? Die bewustwording, van de opdrachtgever, het bevoegd gezag, adviseurs én aannemers, is belangrijk. Zolang niet zeker is of er gewerkt wordt met verontreinigde grond, luidt ons advies om het materiaal te onderzoeken. Zo'n onderzoek neemt enkele weken in beslag. Door dit tot een vast onderdeel van het werk te maken en dit onderzoek te integreren in de planvorming, net zoals dat bij de bouw van een pand al gebeurt, weten alle betrokken partijen wat er in de bodem zit en wat er gaat gebeuren.'

Vervang je
een kunstgrasveld,
dan ben je bezig met het
roeren van grond

Praktijkkeuring door BK ingenieurs van het voetbalveld van Sparta Rotterdam in opdracht van AH Vrij.

Werkgroep BSNC

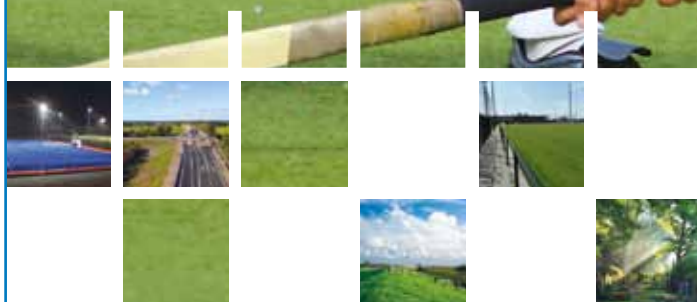
Naast zijn baan bij KYBYS draagt Schuijffel sinds 2009 ook de pet van voorzitter van de Werkgroep Renovatie Kunstgras van de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC). Vanwege de toenemende vraag naar kunstgrasvelden voor voetbal, hockey, korfbal, handbal en zogenoemde

KYBYS & Sport

Buitensport. Daar weten we bij KYBYS alles van. We vertalen wensen doelgericht in beleid, haalbare plannen en uiteindelijk in de realisatie en het beheer van accommodaties voor sport en recreatie. Van kunstgras hebben we daarbij nog eens extra veel verstand. Diverse prof- en amateursportclubs kunnen dat beamen.

KYBYS,
...voor ingenieu[r]s advies.

Naast sport is KYBYS actief op het gebied van:
> NATUUR EN WATER > STEDELIJK GEBIED > BEGRAAFPLAATSEN

KYBYS
ingenieurs en adviseurs

> Vestigingen in Boxtel - Meppel en Heemstede > info@kybys.nl - www.kybys.nl

www.fsb-cologne.com

RECREATIERUIMTE.
SPORT. ZWEMBADEN.

KEULEN, 27 T/M 30 OKT. 2015

INTERNATIONALE VAKBEURS VOOR RECREATIE-
RUIMTE, SPORTVOORZIENINGEN EN ZWEMBADEN

- Nieuw: In de topklasse hallen 6, 7, 9 en 10.2 met ingang Oost en Noord
- Circa 650 exposanten laten noviteiten, design en trends voor de recreatiewereld van morgen zien
- Jubileum met bijzondere klasse: 50 jaar IAKS
- Aantrekkelijk en veelzijdig:
Het begeleidende programma voor alle doelgroepen: gemeentes, planners, exploitanten van sport- en recreatiecomplexen, stadions en arena's, landschapsarchitecten, verenigingen, investeerders, inkopers, projectontwikkelaars

TIJD EN GELD BESPAREN!
Nu online registreren en kaarten kopen.
www.fsb-cologne.com

Bezoek de gelijktijdig plaatsvindende aquanale. Meer informatie op:
www.aquanale.com

RS Vision Expo BV
Excl. Vertegenwoordiging
van Koelnmesse in Nederland
Panoven 13
3401 RA IJSSELSTEIN
Tel: 030 - 3036450
Fax: 030 - 3036456
tickets@koelnmesse.nl
www.koelnmesse.nl
www.rsvisionexpo.nl

 koelnmesse

Blaast uw kunstgras nieuw leven in!

Silica nova

onderhoud | revitalisatie | demontage

Onderhoud kunstgras

Wij zijn gespecialiseerd in het onderhouden van alle soorten kunstgrasvelden. Van tennisbaan tot hockeyveld en van korfbal- tot voetbalveld. Wij verzorgen de meest effectieve onderhoudsmethode.

Revitalisatie

Revitalisatie is een goede oplossing als de technische eigenschappen van een kunstgrasveld zijn afgenomen. Door het veld te revitaliseren kan het weer 3 tot 5 jaar mee.

Demontage

Een intensief bespeeld kunstgrasveld gaat ongeveer 12 jaar mee. Na deze periode zal het kunstgras moeten worden verwijderd voor recycling of hergebruik. Wij nemen dit proces graag voor u uit handen.

Silica Nova | 0525-621223 | www.silicanova.nl | Zwarteweg 62 Oosterwolde (GLD)

Cruyff-courts, besteedde de werkgroep de afgelopen jaren aandacht aan het duurzaam renoveren en verwijderen van kunstgrasvelden. Veel vragen en onopgeloste kwesties in dit dossier kwamen aan bod. Hoe ga je om met (verontreinigde) materiaalstromen die vrijkomen? Moeten die bewerkt worden door een professionele bewerker? Waar liggen welke verantwoordelijkheden? Welke verdere acties zijn nodig?

De opdrachtgever is uiteindelijk verantwoordelijk voor de gezondheidsrisico's van zijn onderaannemers

Handleiding

In 2011 liet de BSNC door het bedrijf Tauw onderzoek doen naar de renovatie en verwijdering van kunstgrasvelden. Het resultaat van dit onderzoek is de 'Handleiding renovatie en verwijdering van kunstgrasvelden'. De handleiding uit 2012 geeft een overzicht van de relevante milieuwet- en regelgeving voor het omgaan met kunstgrasvelden. Voor de meest voorkomende situaties van renovatie en verwijdering van kunstgrasvelden zijn cases opgesteld. Hierbij wordt per stap aangegeven welke eisen, voorwaarden en toetsingen uit de wet- en regelgeving van toepassing zijn en waar de risico's en verantwoordelijkheden liggen. 'Zo kun je als toepasser, gebruiker of eigenaar op tijd en op de juiste manier handelen. De handleiding is samengevat in een handig stroomschema: "Processtappen renovatie en verwijdering kunstgrasvelden". Als branchevereniging zien we deze processtappen als ideale methodiek om het verwijderen of renoveren van een kunstgrasveld aan te vliegen', aldus Schuijffel.

Zorgplicht

Ook Paul de Wilde van Bodem+ ziet een grote meerwaarde in de handleiding en het stroomschema van BSNC. Als adviseur van Bodem+, onderdeel van Rijkswaterstaat, vormt hij een schakel tussen beleidsvorming door ministeries en de uitvoeringspraktijk van provincies, gemeenten en waterschappen. In de werkgroep Renovatie kunstgrasvelden adviseert hij over milieuverantwoorde toepassingen en hergebruik van materialen op

kunstgrasvelden. De Wilde: 'De producten van BSNC vormen een handige leidraad waarmee alle betrokken partijen op de juiste manier invulling kunnen geven aan de milieuwet- en regelgeving en hun zorgplicht. Iedereen die weet of had kunnen vermoeden dat zijn handelen nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu, is verplicht zulk handelen achterwege te laten of te zorgen dat eventuele gevolgen worden voorkomen of ongedaan worden gemaakt. Met de processtappen uit het rapport weet iedere partij in elke situatie wat er gedaan moet worden.'

MEER INFORMATIE:

Rapport BSNC: Handleiding renovatie en verwijdering van kunstgrasvelden:

www.bsnc.nl

Stroomschema Processtappen bij de renovatie en verwijdering van kunstgrasvelden:

<http://www.bsnc.nl/wp-content/uploads/2014/01/Stroomschema-BSNC.pdf>

Veelgestelde vragen over kunstgrasvelden:

<http://www.rwsleefomgeving.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bbk/vragen/bouwstof-kunstgras>

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5369

Werner Pasop Attero

Rutger Schuijffel

Wie scoort het hoogst op duurzaamheid?

Aannemersbedrijf Van Wijlen is al 80 jaar de specialist en betrokken partner in infra, milieu, sport en groen. Met roots in de cultuurtechniek, aanleg van wegen en infra plus een schat aan ervaring bent u altijd verzekerd van het beste resultaat. Door toepassing van innovatieve methoden en de meest geavanceerde apparatuur heeft van Wijlen het certificaat CO₂-prestatieladder niveau 5 behaald: een schaal die aangeeft hoe duurzaam een bedrijf is in het terugdringen van CO₂-uitstoot.

Kijk voor meer informatie op www.vanwijlen.eu of bel 0416-279569.

Van Wijlen

Infra | Milieu | Sport | Groen

Grondig in velden en wegen

Aannemersbedrijf Van Wijlen B.V.
Heistraat 112a | 5161 GJ Sprang-Capelle
(0416) 27 95 69 | www.vanwijlen.eu

Kunstgrasveld vervangen of repareren?

Specialist in:

- ✓ Repareren (brand)schade
- ✓ Vervangen doelgebieden
- ✓ Verwijderen kunstgras toplaa
- ✓ Scheiden kunstgras/infill

bel voor gratis advies

0320 214 145

ART GRASS RECYCLING

www.artgrassrecycling.nl

een initiatief van

VAN OOSTEN
BEREGENINGSSYSTEMEN

Vlotlaan 186 • 2681 TV • Monster
T 0174-670 230 • F 0174-670232
info@vanoostenberegening.nl

PERFECTIE IN BEREGENING Voor sportaccommodaties, siertuinen en parken

www.vanoostenberegening.nl

melspring

GroenTechniek
Holland beurs
te Biddinghuizen

melspring

www.greencare-concept.nl

melspring

Bezoek de Melspring
stand op 8, 9 en 10
september 2015

melspring

www.greencare-concept.nl

melspring

We hebben
heerlijke
warme wafels

melspring

www.greencare-concept.nl

Voetballen doe je op gras

Gras is groen, zowel letterlijk als figuurlijk.

Sportvelden van natuurgras nemen CO₂ op en zorgen in de zomer voor verkoeling. In het onlangs uitgevoerde onderzoek naar de CO₂-voetafdruk van gras is gekeken naar de totale milieu-impact van natuurlijke sportvelden: van teelt en verwerking van het graszaad tot en met de aanleg, het onderhoud en de vernieuwing van het veld. Samengevat scoort gras erg 'groen'. Dat is goed nieuws gezien de steeds strengere milieueisen.

Maximaal resultaat

Opvallend is dat vooral het onderhoud van de sportvelden de voetafdruk beïnvloedt. Factoren die eenvoudig te beïnvloeden zijn, zoals de keuze voor gras gecombineerd met milieuvriendelijk onderhoud, elektrische maaiers en verantwoorde kunstmestsoorten, leveren een maximaal duurzaam resultaat op. Dit is van groot belang voor gemeenten die niet alleen duurzaam moeten inkopen, maar ook een voorbeeld zijn voor andere sectoren.

Minder blessures

Zwaarwegende milieuaspecten, nu en in de toekomst, pleiten voor natuurgras. Maar er zijn meer redenen om sportvelden te voorzien van echt gras. Zo bestaat er bij het sporten op natuurgrasvelden minder kans op blessures; gras geeft mee bij veelvoorkomende bewegingen in het voetbal. Denk aan draaien en doorglijden (slidings). Bovendien is de speelduur van natuurgras een stuk hoger dan een tijd geleden: gemiddeld zo'n 450 uur (zie kader).

Welke grassoort?

Hoe kunnen gemeenten tot de juiste keuze komen? Een handig en bruikbaar hulpmiddel is de Grasdids die Plantum elk jaar uitgeeft. Aan de basis van de Grasdids staat gedegen, onafhankelijk onderzoek. De gids bevat onder meer beschrijvingen en aanbevelingen van grasrassen voor verschillende toepassingen: sport, gazon, recreatie, berm & dijk en golfgreen. Elk jaar verschijnen er weer betere grasrassen. Dit geeft aan dat de graszaadsector de lat bijzonder hoog legt.

Wilt u het hele onderzoek lezen? Ga dan naar www.plantum.nl. De Grasdids kunt u gratis downloaden op www.grasgids.nl.

SPEELDUUR: 450 UUR

Vroeger was de speelduur op gras zo'n 200 tot 250 uur. Inmiddels kan op een sportveld van natuurgras, mits goed onderhouden, bijna twee keer zo lang gevoetbald worden; het resultaat van jarenlang onderzoek en innovatie. De graszadensector, verenigd in Plantum, werkt voortdurend aan verbeteringen van gras. Nog altijd zetten we grote stappen op het gebied van bespelings tolerantie, herstellingsvermogen en standvastigheid. Van de twintig nieuwe rassen die elke twee jaar worden aangemeld, worden maar enkele opgenomen in de Grasdids. De nieuwe rassen zijn dan gelijk aan of beter dan de bestaande rassen uit de Grasdids. De selectie is streng; net als in de sport tellen alleen topprestaties.

Natuurgras is milieu- en CO₂-vriendelijk en duurzaam, zo blijkt uit recent onderzoek naar de CO₂-voetafdruk van een sportveld. Voor gemeenten een goede reden om bij de aanleg van sportvelden te kiezen voor natuurgras; sinds 1 januari 2015 moeten provincies en gemeenten namelijk 100 procent duurzaam inkopen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5370

GRAS GROEN
ADVIES RECREATIE
SPORT

**KWALITEITS
VERBETERING
SPORTVELD?**

**WIJ REGISSEREN
UW SPORT
ACCOMMODATIE
IN TOP CONDITIE**

GRAS ADVIES IS
ONDERDEEL VAN
daag.nl
de 1000
aanpak

074 2020 258
www.grasadvies.nl

Wie wordt Fieldmanager of the year? 2016

Het vakblad Fieldmanager organiseert op 26 november 2015 voor de zesde keer op rij, de verkiezing van de Fieldmanager of the Year. Met dank aan de sponsors Jean Heybroek, Melspring en Innoseeds gaat een deskundige jury dit jaar weer opzoek naar de beste sportveldbeheerder van Nederland.

Donderdag 26 november as is het dan zover, dan word bekend gemaakt wie zich, van de zes meer dan voortreffelijke kandidaten, Fieldmanager of the Year 2016 mag gaan noemen, als opvolger van Theo van Rossenberg. De uitreiking vind plaats als avondprogramma, van het Nationaal Sportvelden Congres en begint om half zes. De locatie van beide evenementen is verrassend anders, maar wel heel bijzonder: Het Inspyrium in Cuijk.

Voor het volledige programma en alle informatie over deze uitreiking en het congres: www.fieldmanageroftheyear.nl
Mis niks en meld je nu aan!

Wie wordt de opvolger van Theo van Rossenberg als Fieldmanager of the Year 2016?

Bob Westhoven

Eddy de Boer

Henrie Bekkers

Henk van den Brink

Erwin Beltman

Ron de Mol

De winnaars van de afgelopen jaren: Bernard van den Bosch, Peter Mook, Bertus Carelse, Ad van den Luitgaarden en Theo van Rossenberg.

www.fieldmanageroftheyear.nl

VCA-certificaat in aanbestedingseisen

Kan inschrijver met gelijkwaardigheid volstaan?

Het is een in de aanbestedingspraktijk veelgestelde eis: het hebben van een VCA-certificaat. Ook voor opdrachten die betrekking hebben op de aanleg van en/of het onderhoud van natuurgras en sportvelden, is deze eis eerder regel dan uitzondering. Het ontbreken van een VCA-certificaat heeft al meerdere keren tot kortgedingprocedures geleid. Een goed moment om de hoofdlijnen op een rij te zetten, zodat u vooraf kunt beoordelen of u over de 'juiste papieren' beschikt.

Auteur: mr. Jurrien Langeveld

Ter illustratie dient een recente procedure¹ tussen aannemer A en de gemeente Drimmelen. De gemeente startte in januari 2015 een openbare aanbesteding voor het onderhoud van natuurgras en voetbalvelden. Aan deze aanbesteding deden onder andere aannemer A en aannemer B mee. B kwam als winnaar uit de bus.

A maakte vervolgens bezwaar tegen de voorlopige gunning ten gunste van B. A stelde zich op het standpunt dat B niet in het bezit is van het vereiste VCA*-certificaat, noch van een gelijkwaardig veiligheidszorgsysteemcertificaat.

Gelijkwaardige maatregelen

De voorzieningenrechter stelt voorop dat het voor een normaal oplettende en redelijk geïnformeerde inschrijver duidelijk moet zijn (geweest) dat niet uitsluitend een VCA*-certificaat wordt verlangd, maar dat een inschrijver ook met andere bewijzen mag aantonen dat aan de gevraagde veiligheidszorgsysteemeisen wordt voldaan. Dit oordeel is in overeenstemming met de Aanbestedingswet 2012 (Aw) en het ARW 2012.²

Met andere woorden: een inschrijver hoeft niet per se over een VCA-certificaat te beschikken om

aan de in de aanbestedingsstukken gestelde eis te voldoen. De aanbesteder moet ook gelijkwaardige maatregelen op het gebied van kwaliteitsbewaking accepteren.

De toets

Over de wijze waarop (door de aanbesteder) moet worden geoordeeld of sprake is van 'gelijkwaardige maatregelen' oordeelt de voorzieningenrechter als volgt:

- de door de aannemer overgelegde stukken moeten enkel aan de zogenaamde VCA-mustvragen worden getoetst;

1. Voorzieningenrechter Rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, van 30 april 2015, KG ZA 15-173

2. Zie artikel 2.96 lid 2 Aw resp. artikel 2.8.2 en 3.8.2 ARW 2012

• het laten plaatsvinden van audits in het betreffende bedrijf is niet noodzakelijk.

De uitkomst

In de procedure tussen A en de gemeente Drimmelen had B bij zijn inschrijving onder andere een bedrijfshandboek, een VCA-handboek en (nog geldige) VCA-diploma's van diverse medewerkers overgelegd. Deze stukken zijn aan de VCA-mustvragen getoetst en de conclusie luidt dat hiermee aan de eisen van de VCA-mustvragen wordt voldaan. B voldoet dus aan de in de aanbestedingsstukken gestelde eis, aldus de voorzieningenrechter.

Conclusie

Als een inschrijver beschikt over het door de aanbesteder geëiste VCA-certificaat, dan staat buiten kijf dat deze inschrijver aan de gestelde eis voldoet. Maar het beschikken over een VCA-certificaat is niet strikt noodzakelijk. Ook met 'andere bewijzen' kan worden aangetoond dat sprake is van (aan VCA) gelijkwaardige maatregelen.

Of hiervan sprake is, kan vooraf worden beoordeeld. Het door de inschrijver in de praktijk gebruikte systeem (op het gebied van kwaliteitsborging) moet dan aan de VCA-mustvragen worden getoetst. Deze VCA-mustvragen zijn via www.vca.nl te raadplegen.

VAKBLAD FIELDMANAGER ORGANISEERT JURIDISCHE HELPDESK

In deze rubriek presenteert Fieldmanager een aantal praktijksituaties waarin partijen tegen juridische kwesties aan lopen. In elke editie schetsen een of twee partijen een concrete situatie. De juristen Anne Janssen en Jurrien Langeveld van het in bouwrecht gespecialiseerde kantoor Heijltjes Advocaten zorgen vervolgens voor opheldering. Wilt u ook een vraag indienen voor Wim Heijltjes, Jurrien Langeveld of Anne Janssen, stuur dan een mail naar santi@nwst.nl, of neem direct contact op met advocaat Jurrien Langeveld voor een gratis *legal quickscan* (langeveld@heijltjes.nl). U krijgt dan wellicht wel de vraag of wij uw kwestie (eventueel anoniem) mogen gebruiken in deze rubriek.

Let op!

Bij het voorgaande dient te worden opgemerkt dat het hanteren van een aan VCA gelijkwaardig systeem op het gebied van kwaliteitsbewaking niet zonder risico is. Het biedt namelijk geen garantie dat een aanbesteder het systeem als gelijkwaardig beoordeelt. En voor zover het systeem wel door de aanbesteder als gelijkwaardig wordt beoordeeld, maar een andere (als tweede geëindigde) inschrijver niet, dan is de kans op een kortgedingprocedure nog steeds aanwezig.

Het advies luidt dan ook om, indien met een aan VCA gelijkwaardig systeem wordt ingeschreven, de aanbesteder hiervan in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte te stellen. Hierbij dient bij voorkeur ook de toelichting c.q. onderbouwing te worden overgelegd waaruit volgt dat wordt voldaan aan de VCA-mustvragen. Op die manier wordt de kans op onduidelijkheid c.q. discussie achteraf (en in het ergste geval een kortgedingprocedure) zo veel mogelijk voorkomen.

Advocaat Jurrien Langeveld, Heijltjes Advocaten,
langeveld@heijltjes.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5287

Onvolledige inschrijving bij aanbestedingsprocedure

Is een onvolledige inschrijving per definitie ongeldig?

Rijkswaterstaat heeft besloten dat de A1 op verschillende plaatsen zal worden verbreed. Als aanbestedingsplichtige is hij gehouden de opdracht hiertoe aan verschillende ingenieursdiensten aan te bieden middels een aanbestedingsprocedure. In zijn aanbestedingsstukken heeft Rijkswaterstaat bepaald dat een inschrijving alléén geldig is als zij schriftelijk wordt gedaan, er een USB-stick wordt overhandigd met daarop een kopie van de schriftelijke stukken én de inschrijving digitaal gebeurt middels het daarvoor bestemde TenderNed.

Auteur: mr. Anne Janssen

Haskoning is een van de inschrijvers en levert zowel een schriftelijk exemplaar van zijn inschrijving in als een exemplaar op USB-stick. De inschrijving via TenderNed blijkt echter niet goed te zijn gegaan; de documenten zijn wel geüpload, maar zijn vervolgens niet in de 'TenderNed-kluis' beland.

Rijkswaterstaat concludeert dat de inschrijving onvolledig en dus ongeldig is. Haskoning is het hier niet mee eens en legt de kwestie aan de rechter voor: is een onvolledige inschrijving per definitie ongeldig?¹

Rechtspraak

Gelet op rechterlijke uitspraken in vergelijkbare kwesties geldt dat een inschrijving die – op straffe van uitsluiting – niet aan alle voorgeschreven eisen voldoet, als ongeldig terzijde mag worden gelegd. Hierbij werd niet of amper gekeken naar de vraag

- SUPER ZUINIG
- Zeer hoge dekkingsgraad
- Uiterst kostenbesparend
- Niet meer mengen
- Ultra Hoge druk (40bar-60bar)
- Ultra fijne verneveling
- Veel snellere droogtijd
- Grote tijds winst
- Ecologisch verantwoord

BELEEF DE TOEKOMST...

... met de airless ultrahogedruk technologie van de Graco Fieldlazer S90. Een druk van 40 tot 60 bar zorgt voor een optimale deeltjesverdeling. Zo krijg je wittere lijnen met minder verf.

Daarom nomineerde het Nederlandse vakblad Fieldmanager de Graco Fieldlazer S90 als sportveldinnovatie van het jaar 2014.

EXP **-LINE**
voetbalmateriaal.com

EXPOLINE - voetbalmateriaal.com | Havenlaan 9 | B-3980 Tessenderlo
Tel. +32 (0) 13 77 62 00 | Fax +32 (0) 13 77 89 00
www.expoline-benelux.com | www.voetbalmateriaal.com

of uitsluiting van een inschrijving wel redelijk en proportioneel is. Rechters geven hiermee voorrang aan het belang van de aanbesteder. Met deze jurisprudentie in het achterhoofd, lijkt het oordeel van de rechter in bovenstaande kwestie voor de hand te liggen. Het tegendeel blijkt echter het geval.

Proportionaliteit

Zowel in eerste instantie als in hoger beroep stellen de rechters vast dat Haskoning geen volledig correcte inschrijving heeft ingediend. Aangezien niet is komen vast te staan dat er sprake was van een storing in TenderNed, is de onvolledige inschrijving niet te wijten aan omstandigheden die aan anderen dan Haskoning kunnen worden toegerekend. In beide instanties merken de rechters op dat de beginselen van gelijke behandeling en transparantie zich in de regel verzetten tegen de mogelijkheid dat één inschrijver zijn inschrijving nadien nog wijzigt of aanvult.

Uit vaste rechtspraak blijkt echter dat hierop in bijzondere gevallen een uitzondering kan bestaan. Voorwaarde is wel dat deze wijziging er niet toe leidt dat in werkelijkheid een nieuwe inschrijving wordt voorgesteld.²

De rechters oordelen dat in onderhavige situatie sprake is van een dergelijke uitzondering. Het opmerkelijke hieraan is, dat de rechters dit voor het eerst in de jurisprudentie doen op grond van het proportionaliteitsbeginsel. De rechters stellen vast dat Rijkswaterstaat tijdig middels twee van de drie voorgeschreven wijzen van inschrijving over de volledige tekst van de inschrijving beschikte. De geüploade versie van de inschrijving op TenderNed was identiek hieraan. Het ongeldig verklaren van de inschrijving van Haskoning moet hierom als disproportioneel worden aangemerkt.

Conclusie

De rechter oordeelt dat het proportionaliteitsbeginsel uitsluiting van een inschrijving in de weg kan staan. Hiermee wordt de deur voor inschrijvers enigszins op een kier gezet; niet ieder gebrek aan een inschrijving mag zonder meer leiden tot ongeldigheid en uitsluiting.

Advies

Bovenstaande casus is een toonaangevend voorbeeld van wat er mis kan gaan bij een digitale inschrijving. Als Haskoning zijn inschrijving niet tevens schriftelijk had ingediend, dan had de uitspraak van de rechter heel anders geluid. Het strekt dan ook tot aanbeveling om, wanneer enkel

om een digitale inschrijving wordt verzocht, in de inlichtingenronde tevens om een schriftelijke wijze van inschrijving te verzoeken. Eventuele (bewijs)problemen die zich kunnen voordoen bij de digitale inschrijving, worden hiermee zo veel mogelijk voorkomen. Wordt aan dit verzoek niet tegemoet gekomen, dan adviseren wij om de inschrijving (ruim) voor het sluiten van de 'kluis' te uploaden. Mocht zich een storing dan wel een ander probleem voordoen, dan is er nog tijd om dit op te lossen. Overigens is het, met het oog op het proportionaliteitsbeginsel, aan te raden om in dit geval toch ook een schriftelijk exemplaar van de inschrijving in te leveren. Het schriftelijke stuk geldt weliswaar niet als geldige wijze van inschrijving, maar kan in het geval van problemen bij de digitale inschrijving wel bijdragen aan het bewijs van volledige inschrijving.

De auteur, mr. Anne Janssen, is werkzaam als juriste bij Heijltjes advocaten in Nijmegen

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5386

1. Gerechtshof Den Haag 23 juni 2015, ECLI:NL:GHDHA:2015:1588

2. HvJ EU 29 maart 2012, zaak C-599/10 (SAG)

Iedereen wint met Granulight®!

EEN OPHOOGMATERIAAL OP DE MARKT BRENGEN DAT WEINIG WEEGT EN TOCH IJZERSTERK IS, GEMAKKELIJK WATER DOORLAAT, STABIEL IS, NIET KLEEF, GOED VERWERKBAAR IS EN OOK NOG EENS ONGEVOELIG IS VOOR TEMPERATUURINVLOEDEN; DÁT WAS DE SPORT, VONDEN DE ONTWERPERS VAN MARTENS EN VAN OORD. DAT GRANULIGHT® OOK NOG ALS ENIGE EEN GROEN LABEL ZOU VERDIENEN, KONDEN ZIJ TOEN NOG NIET BEDENKEN...

Veelzijdige favoriet

Inmiddels is Granulight® de grote favoriet bij de aanleg van sportvelden en paardenbakken, de fundering en omhulling van rioleringsbuizen en andere nutsleidingen. Ook bewijst het lichtgewicht materiaal zich bij tal van andere toepassingen zoals aanvulling achter damwanden, kunstwerken en bij het dempen van sloten en vaarten om ongelijke zettingen op te vangen.

Mens en milieu

Ook het milieu is blij met Granulight®. Het materiaal voldoet ruimschoots aan de gestelde normen en is dan ook probleemloos overal toe te passen. Bovendien is het materiaal duurzaam: zowel de winning, de logistiek als de toepassingen. Tot slot is onze lichtgewicht ook nog eens heel concurrerend geprijsd... Zo wint iedereen met Granulight®!

Meer weten over Granulight®?

Meer en technische informatie vindt u op www.granulight.nl

MVO
Martens en Van Oord

ahvrij
Groen, Grond en Infra

Het beste uit drie werelden

Groen, grond en infra zijn de drie terreinen waarop AH Vrij zich in ruim vijftig jaar heeft ontwikkeld tot een betrouwbare partner van onder meer gemeenten, provincies, verenigingen, ingenieursbureaus en aannemers. Met een compleet en vernieuwd machinepark in eigen beheer is AH Vrij toonaangevend in haar branche.

- Aanleg en onderhoud van sportaccommodaties
- Milieuvriendelijk en gecertificeerd
- Natuur- en kunstgrasvelden
- Levering van dressgrond en dresszand

Stoelmatter 41
2292 JM Wieringen
0174 712 555
info@ahvrij.nl
www.ahvrij.nl

In alle jaren dat ik al toekijk bij de realisatie van sportvelden is mij opgevallen dat het een weldaad is dat wij goede en duidelijke normen hebben. Normen die voor iedereen terug te vinden zijn op de Sportvloerenlijst. Tevens constateer ik dat de realisatie van een sportveld iets anders is dan de realisatie van een simpel gazonnetje. Het gaat om vakwerk: heel specifieke toepassingen in specifieke omstandigheden. Geweldig dus dat daar adviesbureaus bij betrokken worden, die de opdrachtgever adviseren en ondersteunen bij het schrijven van bestekken.

In hun ijver om werk binnen te halen, raken adviesbureaus echter regelmatig het spoor bijster en kruipen ze in de rol van architect of ingenieursbureau, met alle risico's van dien

In hun ijver om werk binnen te halen, raken de adviesbureaus echter regelmatig het spoor bijster en kruipen ze in de rol van architect of ingenieursbureau, met alle risico's van dien.

Wij als klant raken het spoor ook bijster. Om enkele voorbeelden te noemen:

- Adviesbureaus komen met hun eigen 'onafhankelijke' keuringsinstituten aanzetten, waardoor er geen sprake meer is van echte onafhankelijkheid;
- Adviesbureaus introduceren hun eigen momenten om te keuren, zoals een naden-keuring of veiligheid keuring;
- Adviesbureaus waarderen in de EMVI sporttechnische eigenschappen die niet bijdragen aan de kwaliteit en alleen maar leiden tot velden die door spelers als minder worden gewaardeerd.
- Adviesbureaus sluiten goedgekeurde en genormeerde producten uit die bij aanleg van sportvelden worden gebruikt (E-bodemas);
- Adviesbureaus geven totaal verschillende adviezen bij de aanleg in zettingsgevoelige bodems.

Mijn advies aan de adviesbureaus is simpel: gebruik je kennis om de kwaliteit van de totale dienstverlening te vergroten en verval niet in bijzondere constructies om je te onderscheiden

Adviesbureaus begeven zich op het terrein van de architect om zich te onderscheiden. Dat valt te begrijpen, maar waarom hebben we dan duidelijke normen en procedures afgesproken die de kwaliteit van een project moeten bewaken?

Mijn advies aan de adviesbureaus is simpel; gebruik je kennis om de kwaliteit van de totale dienstverlening te vergroten en verval niet in bijzondere constructies om je te onderscheiden. Het is toch te gek dat twee adviesbureaus in één gemeente twee totaal verschillende adviezen geven voor de aanleg van een veld, terwijl de normen en uitgangspunten universeel zijn? Een eenduidig advies bevordert de kwaliteit, geeft rust en voorkomt dat een aannemer na inschrijving een heel bestek ombouwt naar een andere methode, omdat die toevallig vorig jaar op het veld ernaast al is toegepast.

Flip van de Velden

Flip van de Velden is de nieuwste columnist van het vakblad Fieldmanager. Flip is werkzaam in de kunstgrasbranche. Hij verbaast zich over de ontwikkelingen die daar gaande zijn en wil die verbazing graag delen met de lezers van dit blad. Van de Velden is natuurlijk een pseudoniem, maar de echte naam van Flip is bekend bij de redactie van dit blad.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5388

Jacobsen AR 3 krijgt maailes op de proefvelden van Barenbrug

Medewerker Henco Vink is aan het maaien op de proefvelden van Barenbrug in Wolfheze. Anders dan het beeld doet vermoeden, is de maaier in kwestie een gerobotiseerde rough-maaier, die boordevol technologie van Probotiq zit. De maaier in kwestie krijgt 'maailes' van Henco Vink. Via de *teach & playback*-mode kan Vink een bepaald tracé rijden. Deze routes worden opgeslagen in het geheugen van de maaier en later naar behoeven afgespeeld. Voor één proefveld worden verschillende routes gemaakt, zodat de maaier niet steeds in het hetzelfde spoor maait.

Auteur: Hein van Iersel

ACHTERGROND

Hoewel de *teach & playback*-technologie al weer enige jaren oud is, is de maaier in kwestie toch redelijk bijzonder. Het is de eerste keer dat een Jacobsen-maaier gerobotiseerd wordt met techniek van Probotiq, en daarnaast is het ook de eerste cirkelmaaier en de eerste maaier buiten de golfsport met robottechnologie.

Het hoofd van het kweekstation van Barenbrug, Piet Arts, over de keuze voor de gerobotiseerde cirkelmaaier: 'Normaal werken wij altijd met kooi-maaiers. Dat werkt niet altijd handig. Op een aantal proefvelden werken wij met betredingsmachines. Die brengen zo veel zand en andere ongeregelde- den op het veld, dat je extreem veel slijtage aan de kooien hebt.' De keuze voor Jacobsen is wel geble- ven. Arts: 'Dat vonden onze mensen de prettigste maaier. Belangrijk voordeel was dat je goed zicht op het werk hebt.'

Robotmaaier

De keuze om met een robotmaaier te gaan wer- ken, is bij Barenbrug niet ingegeven door de wens om te besparen op arbeid. Arts: 'Met deze maaier werken wij in het seizoen ongeveer tien uur per week. In die tijd kunnen we de extra investering van ongeveer 30.000 euro bovenop de 35.000 die de maaier alleen kost waarschijnlijk niet terugver- dienen. Het is mijn bedoeling om in deze voor ons drukste tijd van het jaar extra uren vrij te maken om andere klussen te doen.' Arts: 'Investerings- zijn bij ons eigenlijk nooit strikt economisch onderbouwd. Wij kopen een proefveldcombine om graszaad te oogsten van een ton. We hebben die machine gewoon hard nodig, maar efficiënt is het

Piet Arts

Allard Martinet

3 min. leestijd

ACHTERGROND

Voor ons geldt dat
iedere nieuwe maaier
zorgt voor nieuwe
technische uitdagingen

natuurlijk niet. We zouden ook loonwerkers kunnen inzetten, maar we hebben veel precisiewerk en bij de inzet van loonwerkers is het risico op fouten groter. De investering in proefvelden is daarvoor veel te hoog.' Dat verklaart ook het driedubbele elektriciteitsdraadje rond het proefveld dat Vink aan het voormaaien is. Arts: 'Dit is een proefveld van drie jaar oud, dat we nog ongeveer een half jaar in beoordeling hebben. Op een ouder veld zitten natuurlijk engerlingen en emelten. Omdat in de bossen hier rondom dassen zitten, hopen we die buiten de deur te houden.'

Kinderziektes

Dit is de eerste Jacobsen die voorzien is van de Probotiq-technologie. Zorgt dat niet voor extra kinderziektes? Allard Martinet van Probotiq daarover: 'Voor ons geldt dat iedere nieuwe maaier zorgt voor nieuwe technische uitdagingen. Dat het hier om een Jacobsen gaat en niet om een Toro, maakt eigenlijk weinig verschil.' Arts: 'Alle machines die wij aanschaffen, zijn uniek. Wij zijn dus gewend aan kinderziektes. Het enige belangrijke is dat er snel

wordt ingegrepen en dat is het geval. De service van Probotiq is uitstekend.'

Robotmaaier

Waarom heeft Barenbrug niet gekozen voor een professionele uitvoering van een robotmaaier die op gps werkt? Arts: 'Dat werkt voor ons niet. Zo'n maaier gaat kriskras het veld over en maait sommige plekken meer dan andere. Voor de beoordeling van de verschillende rassen geeft dat geen goed beeld. Overigens is ook DSV zaden in Venzelderheide met deze manier van maaien gestopt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5371

PRODUCTIVITEIT

heruitgevonden

Hoge productiviteit
Bewezen techniek
Innovatief
Toegevoegde waarde

Groundsmaster® 360

TORO

Count on it.

GROENTECHNIEK

Jean Heybroek

www.jeanheybroek.com

www.toro.com

Ernst Bos Advies
cultuurtechniek • sport • golf

- Cultuurtechnisch advies
- Planmatig beheer
- Kwaliteitsbeoordeling
- On site training en begeleiding

www.ernstbosadvies.nl
info@ernstbosadvies.nl
tel. 06 53 89 17 86

De kracht van kennis delen

VOS
Vos Capelle

VOSCA Gezonder Gras Concept

Gezonde sportvelden worden niet ziek! Visueel strakgroene velden en sterk als beton? Begin wel bij de basis:

1. Gebruik juiste grassoort en rassen
2. Stimuleer groei
3. Verminder stress
4. Bescherm uw grasplant

Dat is onze Green Deal! Meer informatie?
Neem contact op met een van onze vier Experts Natuurgras:
Bart, Johan, Peter of Dirk. Wij helpen u graag verder.
Stel uw vraag via info@voscapelle.nl of bel 0416 - 311 326.

Hoofdstraat 35 | Sprang-Capelle | 0416 - 311 326 | www.voscapelle.nl

Natuurlijk goed

Splitsing KYBYS in twee aparte bedrijfsonderdelen

‘In de nieuwe situatie kunnen we onze kernwaardes nog beter waarmaken’

Om belangenverstrengeling te voorkomen, splitste KYBYS het bedrijf op 1 oktober 2014 op in twee volledig apart functionerende bedrijven, namelijk KYBYS ingenieurs en adviseurs en KYBYS contracting. Volgens KYBYS was dit nodig. ‘Je moet niet in de situatie terecht willen komen dat je ‘s ochtends namens gemeente X aan tafel zit om aannemer Y een boete op te leggen voor te laat opleveren, terwijl je ‘s middags van diezelfde aannemer Y een opdracht hoopt te krijgen voor de engineering van een klus bij gemeente Z’, aldus Ron de Mol, directeur van KYBYS contracting.

Auteur: Dick van Doorn

Ingenieursbureaus die actief zijn in de grond-, weg- en waterbouw worstelen in toenemende mate met de verschillende belangen die ze dienen. In het verleden werkten ingenieursbureaus aan opdrachtgeverszijde; nu wordt steeds vaker gewerkt aan opdrachtnemerszijde. Vandaar dat KYBYS in 2013 besloot om het bedrijf op te splitsen

in twee aparte bedrijfsonderdelen. ‘Als begrip- pen als openheid, transparantie en eerlijkheid tot je kernwaardes behoren, moet je het goede voorbeeld geven’, aldus de algemeen directeur van KYBYS, Seth van der Wielen, en Ron de Mol, de nieuwbakken directeur van KYBYS contracting. ‘Vandaar dus dat wij een rigoureuus besluit namen.

In plaats van mee te gaan in de stroom, waarbij je het risico loopt belangen te verstrengelen, hebben we ze juist gescheiden. En dat hebben we streng gedaan.’ Volgens De Mol is er de afgelopen jaren een duidelijke verschuiving te zien geweest in de bouw- kolom. In het verleden maakte een opdrachtgever,

vaak een overheidsinstantie, een zeer gedetailleerd bestek. Daarin werd het werk volledig voorgedraaid. Ieder schroefje, boutje en moertje stond omschreven. De Mol: 'De aannemer die het werk aannam, wist dus precies wat er van hem gevraagd werd. Tegenwoordig wordt echter gevraagd mee te denken over de oplossing.' Van een voorgedraaid bestek naar een open, functionele uitvraag. De technische oplossing wordt niet meer door de opdrachtgever gegeven, mede vanwege bezuinigingen en de noodzaak om een regierol in te nemen.

Aannemers hebben dus meer vrijheid om invulling te geven aan een opdracht. 'Ze hebben echter ook meer verantwoordelijkheid wat de oplossing betreft', aldus De Mol. 'Als in het verleden dat boutje niet op het moertje paste, betaalde de opdrachtgever dat, omdat zijn oplossing niet bleek te werken. Nu is de aannemer zelf verantwoordelijk voor de door hem bedachte oplossing van het probleem.'

Belangenverstrengeling

Doordat er steeds meer taken en verantwoordelijkheden bij de aannemers komen te liggen, gaat een toenemend aantal aannemersbedrijven samenwerken met ingenieursbureaus. Intern is er bij ingenieursbureaus echter vaak onvoldoende capaciteit, zeker op piekmomenten. De Mol: 'Wat je nu dus ziet, is dat ingenieursbureaus de ene dag voor een opdrachtgever werken, bijvoorbeeld een overheidsinstantie, en de andere dag voor een aannemer van diezelfde opdrachtgever. Hierdoor ontstaat onszins wel degelijk de kans op belangenverstrengeling. We zien dat om ons heen steeds vaker gebeuren. En vaak wordt er door aan-

nemer en ingenieur op verschillende plaatsen in exact dezelfde projectteams gewerkt. Het gebeurt steeds meer, maar eigenlijk kan het niet, vinden wij.'

Vandaar dat de directie van KYBYS in 2013 het gesprek aanging met De Mol om het bedrijf te gaan opsplitsen, anticiperend op de ontwikkelingen in de markt. De Mol: 'Dat was niet ingegeven door een concreet geval, maar we zagen de gevaren er destijds al van in.' Op 1 oktober 2014 was de opsplitsing een feit. Het personeel moest in eerste instantie wel wennen aan de nieuwe aanpak. Er moest een duidelijke keuze worden gemaakt: iemand die in contact staat met de markt, werkt óf bij KYBYS ingenieurs en adviseurs, óf bij contracting. Op die manier wordt voorkomen dat er op de dagelijkse werkvloer en in klantcontacten 'grijze gebieden' ontstaan.

Klokkenluidersregeling

KYBYS contracting ondersteunt aannemersbedrijven in alle fases van het werk, dus tijdens de aanbestedings- c.q. tenderfase en bij de engineeringfase die daarna komt. En als derde verzorgt contracting ook de begeleiding tijdens de realisatie van het project. Bij de splitsing is direct een integriteitscode in het leven geroepen, waarin staat beschreven hoe en waarom de KYBYS-bedrijven zijn gescheiden. De essentie van die code is dat KYBYS altijd een duidelijke keuze maakt. Als KYBYS ingenieurs en adviseurs een opdrachtgever bijstaat bij een project, zal KYBYS contracting nooit betrokken zijn bij dat werk, op welke manier ook. De hoofddirectie van KYBYS heeft zicht op alle lopende opdrachten van de afzonderlijke bedrijfs-

onderdelen en zorgt dat dit wordt voorkomen. Als opdrachtgevers of aannemers meer willen weten over deze code, dan kunnen zij contact opnemen met de algemene directie van KYBYS.

In die integriteitscode is ook een klokkenluidersregeling opgenomen. Van der Wielen: 'Als iemand merkt dat de integriteitscode wordt geschonden, dan kan hij dit via een vastgesteld protocol melden aan een vertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersoon meldt dit, eventueel geanonimiseerd, aan de directie van het overkoepelende moederbedrijf KYBYS. Dan worden er adequate en passende

Als begrippen als openheid,
transparantie en eerlijkheid
tot je kernwaardes behoren,
moet je het goede
voorbeeld geven

Er is de afgelopen jaren een duidelijke verschuiving te zien geweest in de bouwkolom.

Zo eenvoudig kan het zijn...
De beste kwaliteit, voor de beste prijs!

Bel voor GRATIS demo:
T 0481-378200
www.sportveldbelijningen.nl

SURE - LINE
impact

maatregelen genomen.' De medewerkers van KYBYS kennen de spelregels. De Mol: 'Om onze mentaliteit van meet af aan duidelijk te maken, krijgen sollicitanten direct te horen: zo werken wij, dus daar moet je rekening mee houden. Door middel van audits en halfjaarlijkse gesprekken wordt gecontroleerd of de regels zorgvuldig worden nageleefd.'

Kwaliteit zeer belangrijk

Onder andere vanwege de flexibiliteit en het zelflerend vermogen, heeft KYBYS vervolgens onder de twee pijlers, ingenieurs en adviseurs en contracting, een team gecreëerd van 25 interne specialisten in projectuitvoering. Hierin zitten de bureaumedewerkers, zoals tekenaars, ontwerpers en contract- en vergunningsspecialisten. De Mol: 'Doordat we dit team flexibel en wisselend kunnen inzetten bij beide entiteiten, kunnen we snel schakelen bij vraagstukken.'

Medewerkers van KYBYS die in contact staan met de markt, hebben dus altijd een eenduidige pet op. En dat is belangrijk voor de herkenning in de markt, bijvoorbeeld als een aannemer aan KYBYS vraagt hem bij te staan bij het verwerven van een opdracht. De Mol: 'KYBYS contracting helpt de aannemer en doet dat vanzelfsprekend op basis van exclusiviteit. Als we een klant helpen, dan helpen we niet ook nog een of meerdere concurrenten.' Omdat KYBYS contracting diep geworteld is in de wereld van aanbestedingen, weet het bedrijf wat opdrachtgevers vragen. De Mol: 'Sterker nog: wij zien de vraag achter de vraag. En samen met de aannemer combineren we onze krachten om als beste uit de bus te komen.'

Directeur KYBYS contracting Ron de Mol

Volgens de directeur van KYBYS contracting hebben aannemersbedrijven vaak zelf genoeg technische expertise in huis. 'Ze zijn bijna altijd in staat een technische oplossing te creëren, technisch uit te werken en te bouwen. Tegelijkertijd schuilt daarin ook vaak het gevaar. Door te denken vanuit techniek en reeds bedachte oplossingen, wordt onvoldoende aandacht geschonken aan project-specifieke vragen. Dan is het vaak lastig om vervolgens alles goed en pakkend op papier te krijgen, met alle randvoorwaarden die eraan vastzitten. Dat zijn capaciteiten die aannemersbedrijven meestal niet in huis hebben.'

Overigens speelt daarbij volgens de directeur nog een nieuwe ontwikkeling een rol. In het verleden was het zo dat opdrachtgevers bij een aanbesteding het project alleen gunden op basis van de prijs. Nu wordt er echter behalve naar de prijs ook meer gekeken naar de kwaliteit die een aannemer levert. 'Wat betreft het onderdeel kwaliteit, is het dus heel belangrijk dat je als aannemer goed begrijpt wat de opdrachtgever van je wil weten en wil zien. Hoe beter de invulling van de vraag van de opdrachtgever, des te beter je beoordeeld wordt en des te meer kans je maakt om de tender binnen te halen.' Wat dat betreft is het voordeel van de beide KYBYS-bedrijfsonderdelen, volgens De Mol, dat zij echt bij alle facetten ondersteuning kunnen bieden. Zo heeft het bedrijf ook communicatieadviseurs, grafisch vormgevers, specialisten op het gebied van aanbestedingen en contractvormen, specialisten ruimtelijke ordening/vergunningen en EMVI-planschrijvers in dienst.

Prestatievergoedingen

KYBYS streeft een hoge kwaliteit na; dat blijkt uit het weliswaar nog korte, maar indrukwekkende trackrecord. Het doel van de aannemer waarmee samengewerkt wordt, moet daar wel mee overeenkomen. Daarom is KYBYS contracting, als een van de weinige bedrijven in Nederland, bereid om te werken met prestatievergoedingen. De Mol: 'Het is heel simpel. Scoort ons plan niet als beste, dan betaal je maar een deel van onze kosten.' KYBYS contracting is in sommige gevallen ook bereid om risicodragend met een aannemer in zee te gaan. Ook al is KYBYS daarbij afhankelijk van externe factoren, zoals de prijs van de aannemer waarmee wordt samengewerkt en uiteraard de prestaties die andere inschrijvers in zo'n tender neerleggen. De Mol: 'Dat doen we om tegemoet te komen aan de wens van de klant. Voor een aannemer is het zuur om ons te moeten betalen, terwijl het werk naar een ander gaat. Als we bijvoorbeeld de toezegging van de aannemer krijgen dat wij bij het winnen

van de tender het engineerswerk voor hem mogen uitvoeren, dan zijn we bereid om risicodragend met deze aannemer in zee te gaan.' Van der Wielen haakt daar nog even bij aan. 'Ook hierin proberen we zo goed we kunnen aan te sluiten op wat de markt van ons vraagt.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5372

www.smitsveldhoven.nl

Slim strooien met de Vicon

Wassenaarse Golfclub Rozenstein: 'Hiermee kunnen we Committed to Green-certificaat behalen'

In andere sectoren werd hij allang ingezet, maar in de golfsector draait momenteel de eerste bij de Wassenaarse Golfclub Rozenstein: de Vicon RO-EDW Geospread. Met deze kunstmeststrooier wordt geen kilo te veel gestrooid en is overlapping verleden tijd. Verder is het mogelijk om de kunstmest in bulk aan te schaffen, wat financiële voordelen oplevert.

Auteur: Dick van Doorn

5 min. leestijd

GREEN INNOVATION AWARD

& Grondverzet bij Cumela. Hij leest het vakblad Grondig en bezoekt zo veel mogelijk beurzen. Daardoor is hij meteen op de hoogte van de nieuwste technieken, waaronder deze hypermoderne kunstmeststrooier. Aan de andere kant gaat de directeur veel om met fieldmanagers en andere medewerkers in het sportveldonderhoud. Vóór de investering in de Vicon werden de sportvelden onderhouden met een Lely-kunstmeststrooier. Vrij: 'We deden de benodigde hoeveelheid kunstmest in de voorraadbak en verdeelden het dan, zo goed en kwaad als dat ging, over het veld. Omdat de bak aan het einde nog niet leeg was en de grasmat in het midden van het veld meestal het slechtste was, reden we daar nog een keer overheen.' Op deze manier strooide Vrij soms echter bijna het dubbele van wat hij nu strooit. 'Over een heel voetbalveld strooiden we zo'n 150 kilogram KAS. Het merendeel belandde in het midden, waardoor de randen van het veld soms te weinig kunstmest kregen. Op hoofdvelden die enigszins ovaal zijn en aflopen, was het helemaal lastig om de kunstmest goed te verdelen.'

Onderscheid rough-fairway

Er zijn dus verschillende factoren die het strooien van kunstmest op sportvelden lastig maken. Dat geldt ook zeker voor de greens van golfbanen. Daar is geen rechte lijn te bekenen, alles golft. 'Een ander aandachtspunt bij strooien op golfbanen is dat je een scherpe scheidelingslijn wilt tussen de rough en de fairway', benadrukt Vrij. 'De fairway moet mooi diepgroen zijn, terwijl de rough juist schraal en qua kleur wat gelig mag zijn. Met de

'Een eenvoudige kunstmeststrooier is voor een golfclub nog wel te betalen, maar de Vicon is voor de meeste clubs een erg grote investering

eenvoudige kunstmeststrooiers die golfbanen vaak in eigendom hebben, is dit meestal lastig te realiseren.' De Vicon RO-EDW Geospread bood de oplossing. Hiermee kan zeer nauwkeurig gestrooid worden, zonder overlapping. Vrij stelde dit voorjaar aan de Wassenaarse Golfclub Rozenstein voor om met de nieuwe methode te gaan werken. Vrij: 'Een eenvoudige kunstmeststrooier is voor een golfclub nog wel te betalen, maar de Vicon is voor de meeste clubs een erg grote investering. Daarom besteden ze het werk vaak uit.' Het bestuur van de golfclub in Wassenaar had belangstelling voor de nieuwe werkwijze, omdat het een duurzamere manier van grasonderhoud betrof. Minder gebruik

Sinds vorig jaar april werkt directeur Jan Vrij van AH Vrij Groen, Grond en Infra uit Wateringen met de Vicon RO-EDW Geospread in combinatie met IsoMatch GEOcontrol. Deze hypermoderne kunstmeststrooier heeft twee spindelmotoren voor het uitstroompunt (werkbreedte) en de opening (gift). Hierdoor kan de strooier een verdeling maken in 24 secties van twee meter breed op 54 meter werkbreedte. 'Vanuit hun behoefte om te verduurzamen en minder te verspillen, vroegen onze opdrachtgevers ons om minder kunstmest te gebruiken en de kunstmest beter te verdelen. Dat was voor ons de reden om voor deze nieuwe (agrarische) techniek van Kverneland Group te kiezen. Bovendien heeft de agrarische sector mij altijd geïnteresseerd. Mijn vader begon het bedrijf als agrarisch loonwerker, dus onze roots liggen uiteindelijk daar.' Naast directeur van AH Vrij Groen, Grond en Infra is Jan Vrij bestuurslid van de sectie Cultuurtechniek

Jan Vrij

COMPO EXPERT

Floranid® Club,
bemesten met een
stevig resultaat

Het hoge kaliumgehalte zorgt voor een sterke grasmatt in de herfst en winter.

De langzaam werkende stikstof onder vorm van Isodur® sluit groeipieken uit.

Nederland:
Harry van het Hof
harry.vanhethof@compo.be
06/836 047 65

België:
Paul Mertens
paul.mertens@compo.be
0497/58.89.02

Jo Verschueren
jo.verschueren@compo.be
0497/58.89.31

WWW.COMPO-EXPERT.BE

POWER-TRIM KANTENSNIJDERS PROFESSIONELER KAN HET NIET

KIES VOOR KWALITEIT

Stalen kogelgelagerde wielen met rubber banden
Stilstaand mes bij het starten van de motor
Horizontaal- en vertikaal verstelbaar mes
Verhoogde beschermkap achter snijmes
4.0 PK Honda motor met 'OIL ALERT'
Diepte instelhendel op de duwboom
Gesloten mes-as met kogellagers
Beschermkap op de poelies
Beveiligingssysteem

**Power
Trim
EDGERS**

VOSKAMP TUINMACHINES
Ambachtstraat 8 ALMELO 0546-456000
www.voskamp-tuinmachines.nl

DSV zaden nr. 1!

- + hoogste bespelings tolerantie
- + hoogste standvastigheid
- + grootste herstellingsvermogen
- + hoogste resistentie tegen Voetrot

DSV zaden beschikt over de beste grasrassen van Nederland. O.a. Eurodiamond, Eurocordus, Eurosport zitten in de mengsels die onder de merknaam Euro Grass worden vermarkt. Euro Grass mengsels: de beste investering om velden optimaal in- of door te zaaien!

Groei door
innovatie

www.dsv-zaden.nl

van kunstmest is immers beter voor het milieu en levert tevens een kostenbesparing op. Zo werd er in het verleden bijvoorbeeld per hectare zo'n 150 kilogram KAS gestrooid. Nu mag dat meestal niet meer dan de helft zijn en wordt vaak ook een samengestelde meststof voorgeschreven, die veel duurder is. Nog een reden om niet te veel te strooien.

Om 75 kilogram kunstmest per hectare te kunnen strooien, moest Vrij de voorraadbak van de strooier altijd precies met 75 kilogram vullen. 'Anders konden we nooit de precieze hoeveelheid kunstmest per hectare garanderen.' Nu kan hij de voorraadbak van de Vicon RO-EDW Geospread volledig volgooien en ingeven hoeveel er per hectare gestrooid moet worden. 'Vervolgens strooit hij exact 75 kilogram en verspreidt hij dat zonder enige overlapping. Doordat we tussentijds niet hoeven te laden, kunnen we bovendien twee keer sneller strooien dan voorheen.'

Goedkoper inkopen

Een ander groot voordeel is dat Vrij nu gewoon bigbags van 1.000 kilogram kan bestellen in plaats van de duurdere zakjes van 25 kilogram. De besparing die dit oplevert is zo groot, dat de golfclub na het inhuren van Vrij nog geld overhoudt. Van nog groter belang is echter dat de Vicon de kunstmest perfect over de baan verdeelt. Daarbij zorgt de huidige combinatie van Vicon RO-EDW Geospread achter een New Holland T6 met speciale Michelin-banden volgens Vrij voor minder bodemdruk: 'De

gewichtsverdeling is beter dan bij de oude combinatie en we rijden met een lagere bandendruk.

Voordat we aan een baan beginnen, maken we een ronde over de volledige green om de route met al zijn bochten "op te nemen", aldus Vrij. 'Vervolgens kunnen we de route "afspelen", waardoor de tractor precies weet waar hij moet rijden.' Mogelijk dat de aannemer de komende tijd ook nog met taakkaarten gaat werken die via een USB-stick ingeladen kunnen worden. Zodoende kan hij zelfs plaatsspecifiek bemesten op een (bepaalde) tee, green of fairway. Volgens de aannemer is hij tot nu toe de enige in Nederland die op golfbanen met een dergelijk systeem werkt. 'Als fieldmanagers of greenkeepers interesse heb-

Vicon RO-EDW

ben, mogen ze mij uiteraard altijd bellen.' Nog iets dat Vrij van tevoren moet doen, is de korrelgrootte opgeven aan het systeem. 'We hebben ervaren dat de kwaliteit van de kunstmest daarbij van zeer groot belang is. In het begin gebruikten we nog kleinere zakjes kunstmest, maar die was kwalitatief minder dan de kunstmest in bulk die we nu aankopen. Bij de kleinere zakjes hadden we veel meer last van stof in het product en de korrelgrootte die

Alleen al het werken met de Vicon scheelt zo'n 1760 euro per strooibeurt.

Vervolgens strooit hij exact
75 kilogram en
verspreidt hij dat zonder
enige overlapping

GEEF UW KUNSTGRASVELD EEN TWEEDE KANS!

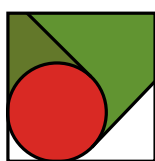
Vaak worden complete kunstgrasvelden vervangen, terwijl slechts een **klein deel** van het veld versleten is, of omdat het veld niet meer aan de huidige **normen** voldoet. Wij zijn van mening dat ieder veld een tweede kans verdient. Met een relatief **kleine investering** kunnen wij uw veld opwaarderen volgens de KNVB en FIFA normen en de **gebruiksduur** van uw veld met **3 tot 5 jaar verlengen!**

Waarom zou u een heel veld vervangen als alleen de doelgebieden versleten zijn. Wij kunnen, geheel naar uw wensen, een deel van het penalty gebied vervangen met nieuw kunstgras dat geschikt is voor deelrenovaties van kunstgrasvoetbalvelden.

Transplantatie is ook een mogelijkheid. Vaak is het veld namelijk versleten rond de penaltystip en in de doelgebieden, terwijl het kunstgras van de achteruitlopen nauwelijks versleten is. Het kunstgras van het doelgebied wordt dan omgeruild met het kunstgras uit de achteruitlopen. Op deze manier zal het gehele speelveld bestaan uit hetzelfde kunstgras en ontstaat er ook geen kleurverschil.

Uiteraard kunnen er ook **kwaliteitsverbeteringen** worden toegepast, zoals het verversen of vervangen van uw huidige zand en rubber infill. Hierdoor worden er weer betere speeieigenschappen gecreëerd. Daarnaast neemt ook de kans op blessures af en neemt het spelcomfort toe.

Door het toepassen van één van bovenstaande revitaliserings komen de speeieigenschappen van het bestaande veld ook weer dichterbij de speeieigenschappen van uw nieuwe velden te liggen. Daarbij zal een opgeknapt veld weer vaker bespeeld worden, waardoor een betere spreiding van het gebruik van de velden ontstaat.

J&E SPORTS

AANLEG | ONDERHOUD | LANDSCAPING

WWW.JENESPORTS.COM

INTERESSE?
Vraag dan onze
folder aan of neem
contact met ons op
voor een geheel
vrijblijvende
offerte.

Duidelijk zichtbaar een golfbaan van Rozenstein.

op de zak vermeld stond, klopte vaak niet. Een tip voor collega's, dus.'

Bezanders van de toekomst

Daar blijft het echter niet bij. Nu gebeurt het bezanden nog op de traditionele manier, zoals tot voor kort op Rozenstein de kunstmest nog werd gestrooid. De volgende stap is, volgens Vrij, het

toepassen van deze techniek op de bezanders voor sportvelden en golfbanen. 'Om dit te kunnen realiseren, zijn wij in gesprek met GKB Machines uit Barendrecht. Zij willen de bezanders zo aanpassen dat de nieuwe soft- en hardware hierin geïntegreerd kan worden.' Vrij schat dat dit een besparing oplevert van zo'n 30 tot 40 procent. Op sportvelden zou dat zo'n 200 euro aan zand per strooibeurt kunnen schelen. Voor golfbanen kan de aannemer het voordeel niet zo snel berekenen.

Inmiddels draait de Vicon RO-EDW Geospread van AH Vrij Groen, Grond en Infra op de Wassenaarse Golfclub Rozenstein. Hoofdgroenkeeper op deze golfbaan is Coen de Mooy. 'Wij kiezen voor onderhoud met deze nieuwe techniek, omdat wij het Committed to Green-certificaat willen behalen. Na het doorlopen van het Committed to Green-programma kunnen we namelijk de internationale certificering door de Golf Environment Organization (GEO) aanvragen. Europees gezien gaan we als golfsector steeds meer deze kant op.' In totaal scheelt het werken met de Vicon RO-EDW Geospread de golfbaan zo'n 1100 kilogram kunstmest per strooibeurt. De Mooy: 'Ga je ervan uit dat we eerst zakjes van 25 kilogram gebruikten à 40 euro per stuk, dan scheelt dat dus zo'n 1760 euro per strooibeurt. En dan heb ik nog niet eens meegerekend hoeveel voordeel het oplevert dat we de kunstmest nu in kuubs kunnen aankopen. We houden er geld aan over, zelfs als je de meerkosten van het uitbesteden ervan aftrekt.' Een ander voordeel is dat de kunstmest nu veel sneller gestrooid kan worden. Hierdoor kunnen de golfers na een

In totaal scheelt het werken met de Vicon RO-EDW Geospread de golfbaan zo'n 1100 kilogram kunstmest per strooibeurt

strooibeurt weer sneller de baan op. De Mooy: 'We zijn als golfclub zelfs bezig om te kijken naar de samenstelling van de grasmat. We meten wat er aan nutriënten in het gras en de bodem zit, zodat we nog gericht kunnen strooien.' De Wassenaarse hoofdgroenkeeper heeft collega's van andere golfbanen ook al op de voordelen van de nieuwe techniek gewezen. 'Maar dan ervaar je toch dat de golfsector nog vrij behoudend is', aldus De Mooy.

De Vicon RO-EDW Geospread is genomineerd voor de Green Innovation Award.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5373

Vicon RO-EDW.

A green Ransomes Jacobsen lawnmower is parked on a lush green golf course. Several people are standing around the machine, looking at it. In the background, there are tall trees and a clear blue sky with a few white clouds. A small airplane is visible in the upper right corner of the sky, leaving a thin white trail. The overall scene is bright and sunny.

Hoe kun je een Rolls Royce omtoveren in een BMW?

Na meer dan twintig jaar heeft Ransomes Jacobsen een compleet nieuwe lijn openbaargroenmaaiers

Bij de persintroductie van het nieuwe Ransomes Jacobsen MP-platform in 2014 werden de oude openbaargroenmaaiers van dit concern wel vergeleken met Rolls Royce. Niemand twijfelde aan hun kwaliteit en robuustheid, maar het was wel achterhaalde kwaliteit, waar de markt niet op zat te wachten. Gelukkig heeft het concern de boel na twintig jaar weer helemaal opgefrist en heeft men weer een bijna compleet en actueel programma kooi- en cirkelmaaiers. De toekomst zal het uitwijzen: is Ransomes Jacobsen in staat zijn achterhaalde Rolls Royce om te toveren in een BMW?

Auteur: Hein van Iersel

Alweer bijna dertig jaar ben ik als hoofdredacteur betrokken bij de vakbladen Greenkeeper en Fieldmanager. Werden de eerste twintig jaar gekenmerkt door een min of meer evenredige verdeling tussen rood, groen/geel en oranje, de laatste jaren sloeg de markt vooral rood uit. Cees Wolters van Pols Zuidland denkt dat door de introductie van het nieuwe Ransomes Jacobsen MP-platform de markt weer wat meer in balans kan komen. Eind vorig jaar liet het bedrijf de nieuwe cirkeldeks zien in Brussel, op een golfbaan onder vliegveld Zaventem. Afgelopen juni werd op golfbaan Houtrak onder de rook van Schiphol de rest van de lijn aan de pers en internationale dealers getoond: een kooimaaier, maar ook een cabine voor de nieuwe Medium Platform-lijn. En als kers op de taart liet het concern ook de opvolger van zijn Cushman *utility truck* zien: de Jacobsen Truckster XD. Het doel is duidelijk: in openbaar groen en golf wil Ransomes Jacobsen weer het marktaandeel dat bij reputatie hoort.

Tijdens de presentatie in 2014 viel al op hoe grondig Ransomes Jacobsen te werk is gegaan. De machine is bijna helemaal opnieuw vormgegeven en de productmanager van Ransomes Jacobsen laat bij ieder detail weten wat de prestaties van de concurrentie zijn. Dat leidt soms tot humoristische tafereeltjes, zoals een kort filmpje waarbij de *utility trucks* van Toro, John Deere en Jacobsen eenzelfde parcours mogen afleggen. Het idee is te laten zien dat de scherp omhoogstaande neus van de Jacobsen Truckster XD als enige een bepaald golvend tracé kan afleggen. Ook op andere fronten is bij de productie van de MP en de nieuwe Truckster scherp gekeken naar de concurrentie. Op zo'n beetje ieder onderdeel zijn de Ransomes/Jacobsen-nieuwigheden een slagje beter, sneller, lichter en slimmer dan hun rode en groengele broertjes. Logisch natuurlijk, maar of je alleen met die info klanten aan boord kunt krijgen, is maar de vraag. Klanten snappen ook wel dat deze vorm van vergelijken eigenlijk een slimme manier van selectief winkelen is. Je pikt precies de elementen eruit waar jij beter op scoort en over rest praat je wijselijk niet.

Dit neemt niet weg dat het nieuwe MP-platform een gigantische stap vooruit is voor Ransomes/Jacobsen. Het merk kan met deze lijn machines weer meedoen in de eredivisie van dit marktsegment, waar het gewoon thuishoort. Bijzonder is overigens wel dat er in de opzet totaal geen knipoog naar de toekomst zit. Niks geen hybrides of andere malligheden die al jaren bijna gemeengoed zijn in de lijn golfmachines van Jacobsen, maar ook

bij de rode en groengele broertjes. Het concern redeneert waarschijnlijk dat de gemiddelde gebruiker van een MP op zoek is naar een oerdegelijk werkpaard, dat in staat moet zijn om jarenlang moeiteloos stoepjes op en stoepjes af te racen zonder uit elkaar te vallen. Eigenlijk dus datgene waar de oude machines van Ransomes ook al beroemd om waren, maar dan in een nieuw jasje.

Zestien smeerpunten

Dat wil niet zeggen dat de nieuwe MP-lijn al bij introductie een achterhaalde machine is. De toekomst moet het uitwijzen, maar Ransomes Jacobsen lijkt wel degelijk goed naar de klant te hebben geluisterd. Een klein voorbeeld daarvan is dat er intensief gesnoeid is in het aantal smeerpunten. Een vergelijkbare driedelige cirkelmaaier van Toro zou volgens Wolters al gauw bijna 50 smeerpunten hebben, waar de Ransomes MP het kan doen met 16 stuks. Een aantal van deze smeerpunten is met verlengkabels ook nog eens extra in het zicht gebracht. Het bedrijf uit Ipswich redeneert – waarschijnlijk terecht – dat bij doorsmeren 'uit het oog' vaak ook 'uit het hart' betekent.

T51

Het begon allemaal in het begin van de jaren negentig. De Amerikaanse Ransomes-fabriek kwam als eerste merk met een driedelige cirkelmaaier die ook werkelijk bruikbaar was voor de aannemerij: de T51. Cirkelmaaiers waren er natuurlijk al langer op de markt en driedelige maaiers ook, maar een maaier waarmee een aannemer productie en dus

geld kon maken, was er nog niet echt. Maar zoals het wel vaker gaat, de aanvankelijke voorsprong verdween en Ransomes speelde de laatste jaren geen rol van betekenis meer.

De nieuwe MP-lijn moet daar verandering in brengen. Op dit moment brengt Ransomes Jacobsen twee machines op de markt die gebaseerd zijn op hetzelfde chassis en concept, maar in technisch opzicht behoorlijk van elkaar verschillen. Dat laatste komt vooral door de nieuwe regels met betrekking tot emissie. Machines tot 50 pk mogen nog voldoen aan de 'oude' stage IIIa-emissienormen;

Ook al geef je ineens
vol gas,
de machine zal toch
rustig reageren

Vijfdelige Ransomes-kooimaaier zonder cabine.

VOETBAL | KORFBAL | TENNIS | HANDBAL | BASKETBAL | BADMINTON | MIDGETGOLF | RUGBY | HOCKEY | VOLLEYBAL

WWW.PLUIMSPORTS.NL

TENNISbouw
nederland b.v.

WWW.TENNISBOUW.NL

PARTNER IN HET: ONTWERPEN | ADVISEREN | BEGELEIDEN | AANLEGGEN EN RENOVEREN VAN DIVERSE TYPE TENNISBANEN
ONDERHOUD VAN TENNISBANEN | LEVERING VAN INRICHTINGSMATERIALEN

Diepertseweg 40 5424 TA Elsendorp T 0492 - 35 91 11 F 0492 - 35 91 07
E info@pluimsports.nl I www.pluimsports.nl E info@tennisbouw.nl I www.tennisbouw.nl

PRODUCTIVITEIT

Groundsmaster® 4000-D heruitgevonden

Hoge productiviteit
Zuinig met brandstof
Innovatief
Lage onderhoudskosten

100
A CENTURY OF INNOVATION

TORO

Count on it.

GROENTECHNIEK

Jean Heybroek

www.jeanheybroek.com

www.toro.com

zwaardere machines moeten al aan de stage IIIB-oftewel tier IV-final-eisen voldoen.

'Ouderwetse' Kubota-diesel

Het bedrijf start daarom met een 49 pk-machine met een 'ouderwetse' Kubota-diesel en een stage IIIB Kubota met 65 pk. Belangrijk bij de presentatie op Houtrak was de introductie van de eigen cabine. In Noordwest-Europa is het in het algemeen feitelijk onmogelijk om een openbaargroenmaaier op de markt te zetten zonder een eigen cabine. In golf zijn cabines weliswaar de uitzondering, maar in openbaar groen veel meer de regel, hoewel ook daar onder invloed van prijserosie een voorzichtige opmars van machines zonder cabines te zien is.

Keuzes

Ransomes heeft een aantal bijzondere keuzes gemaakt in het ontwerpproces. Een daarvan is dat op de blessuregevoelige plaatsen van de machines zo weinig mogelijk gelast is, maar zaken bij voorkeur met bouten aan elkaar bevestigd zijn. Lassen is zeker goedkoper en waarschijnlijk ook sterker, maar toch kiest de fabrikant voor de optie met bouten. Daardoor zien de maaidekken er op het eerste gezicht wel wat bijzonder uit. Een flinke aanvaring met een boom of lantaarnpaal betekent niet langer een compleet nieuw dek, maar slechts het vervangen van de verbogen stukken. Ook zaken als de antiscalpeerwielen en de steunwielen voor de dekken zijn met een paar bouten compleet te verwijderen. De ontwerpers lijken hier goed begrepen te hebben waar het bij deze machine om gaat: geen formule 1-maaier op een golfbaan, maar een *all-terrain animal*, dat niet van zijn à propos raakt door het aanraken van een boom, lantaarnpaal of muurtje. Ook in het ontwerp van de kooimaaier is dat goed te zien. Een kleine tik van een boom, bijvoorbeeld, moet worden opgevangen door een zware veer. Wordt het echt serieus, dan knapt er een breekbout en kan de kooi compleet wegdraaien. Voor het gemak is iedere kooi met drie reservebreekbouten uitgerust.

Op de cirkeldeks, maar ook bij de kooien, worden de messen direct aangedreven door hydromotoren. Geen V-snaren, pulleys of andere vormen van

Maaidek klappt weg 'in' de machine, dus geschikt voor smalle doorgangen. Transportbreedte 1,65 meter; volgens Ransomes de smalste in zijn klasse.

overbrenging die moeten worden doorgesmeerd en kapot kunnen gaan en daarmee de bedrijfszekerheid zouden aantasten. Een hydromotor is weliswaar niet de goedkoopste optie, maar wel de meest bedrijfszekere. Een slimmigheidje is hier de toepassing van bijzondere Parker-hydrauliekslangen. Aan de machine kunnen deze iets draaien, waardoor ze langer intact blijven. Aan de kooien of cirkeldeks zijn ze voorzien van een opvallende markering, zodat je exact weet of ze goed zijn bevestigd. Een andere bijzondere keuze die Ransomes gemaakt heeft, is de toepassing van Domex-staal. Door dit staal, dat volgens de productontwikkelaars van Ransomes ook al wordt gebruikt in de auto-industrie, zou de toepassing van minder materiaal toch een sterke en starre machine opleveren. Volgens productontwik-

Oliekoeling

kelaar Richard Comely wordt nu in de nieuwe MP-machine staal met een dikte van 3 mm toegepast, waar vroeger 4 mm nodig was. Daarbij zou niet ingeleverd zijn op de sterkte van de machine. Dat scheelt nogal in gewicht. De oude Commanders en HR6010-machines wogen al gauw boven de 2 ton, de nieuwe MP kooi- en cirkelmaaiers, afhankelijk van de motor, tussen de 1675 en 1912 kilo.

Records

Het lijkt wel alsof de mannen van Ransomes er bij hun ontwerp een sport van hebben gemaakt om records te verzamelen. Ransomes beweert niet alleen de lichtste maaier in zijn klasse te zijn, maar claimt ook de grootste maaibreedte, het hoogste vermogen, het makkelijkste onderhoud en nog een hele riedel marketingsuperlatieven waar de machinist die straks op de maaier zit niet zo veel aan heeft. Een uitzondering is wellicht de transportbreedte. Ook hier claimt Ransomes een eerste plaats in zijn klasse: 1,65 meter transportbreedte voor een machine met een werkbreedte tussen de 3 en 3,5 meter. Natuurlijk zijn er bij de concurrentie kleinere professionele machines, maar dan lever je

DRIEDELIGE CIRKELMAAIERS

MP 493	49 pk	Kubota V2403	driedeks	1675 kg
MP 653	65 pk	Kubota V2403 turbo	driedeks	1725 kg

VIJFDELIGE KOOIMAAIERS

MP 495	49 pk	Kubota V2403	5 kooien	1862 kg
MP 655	65 pk	Kubota V2403 turbo	5 kooien	1912 kg

Recycling zoals het hoort!

Kunstgrasrecycling

Attero verwerkt ca. 3,5 miljoen ton afval voor overheden en het bedrijfsleven. Uw versleten kunstgras is bij ons in goede handen. Wij verwerken kunstgras tot schone producten. De kunststofvezel wordt gebruikt als filtermateriaal in de drainageindustrie of verwerkt tot kunststofgranulaat. Zand vindt zijn weg in sporttechnische fundatieproducten (RST) en het schone rubber leveren wij aan de industrie. Wij staan voor een maximale recycling van uw oude velden.

Wij ontzorgen u volledig en verwerken uw afval volgens de strengste milieunormen. Attero is gecertificeerd volgens ISO 14001.

We willen graag eens met u van gedachten wisselen over wat wij op dit gebied voor u kunnen betekenen.

www.attero.nl

Alle machines zijn voortaan leverbaar in beide kleuren. Feitelijk bepaalt de klant de kleur, waarbij Jacobsen nog steeds de voorkeur heeft voor golf en Ransomes voor openbaar groen

De hydromotoren zijn direct op snijmesses gemonteerd

Deze Parker-hydraulieslangen zijn roteerbaar aan de machinekant.

Jacobsen-cirkeldek met cabine.

wel fors in op de werkbreedte. Vergelijkbare machines zitten allemaal boven de 1,70 meter. Ransomes heeft dat bereikt door de slimme manier waarop de twee zijdekken zijn bevestigd. Als deze opklappen, beweegt het dek iets naar achter en vouwt het zich langs de maaier.

Bijzonder is ook de opstap. Gebruikelijk is een opstap schuin voorop; Ransomes kiest nu voor schuin achterop. Dat heeft als voordeel dat je makkelijker achter het stuur kunt komen. De opstaptronde is uitgevoerd in een accentkleur, zodat je deze niet snel zult missen.

Ransomes kiest voor een hoogwaardige Grammerstoel, dus wat betreft de vibraties via het zitvlak van de chauffeur lijkt het wel mee te vallen, zeker ook doordat het hele platform op rubber blokken is gemonteerd. De 65 pk-machine werkt daarbij compleet via *fly-by-wire*, dus ook via die weg zou

de machinist niet aan trillingen moeten worden blootgesteld.

Ook bij Ransomes/Jacobsen is de digitale controle van de chauffeur geïntroduceerd. In de nieuwe machines zitten voorzieningen die onverhoedse acties van de chauffeur afdempen. Ook al geef je ineens vol gas, de machine zal toch rustig reageren. Diezelfde voorziening werkt overigens ook op momenten dat je ineens veel gras voor de kiezen krijgt of sterk moet klimmen. Niet iedere aannemer of machinist is hier overigens blij mee. Voor hen is er daarom de mogelijkheid om deze automatische stand uit te schakelen. Wél wordt de chauffeur direct gecontroleerd bij de mogelijkheid om de rijsnelheid op te weg aan te passen. De manager kan deze zo instellen, dat op de weg niet harder dan een bepaald maximum kan worden gereden.

Ook maaisnelheden kunnen gemaximeerd worden door de manager of fleetowner.

Conclusie

Ransomes speelt met de uitbreiding van zijn MP-lijn weer mee in de eredivisie. Dat lijkt terecht. Met de nieuwe MP heeft het merk eindelijk ernst gemaakt met een deel van de malle dubbelingen in het openbaargroensortiment en kan het de weg naar boven weer inslaan. Het begin is er.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5374

Veiligheidsbewustzijn rond sportvelden schiet tekort

Roep om duidelijker afspraken over verantwoordelijkheid

‘Sportclubs en beheerders van sportvelden moeten duidelijke afspraken maken over wie verantwoordelijk is voor de veiligheid rond Nederlandse sportvelden.’ Dat zegt William van Diemen, een van de initiatiefnemers van de campagne Voetbal Veilig. Er zijn in Nederland nog steeds veel onveilige situaties op sportvelden. Oorzaak is volgens Van Diemen vooral mankerend veiligheidsbewustzijn onder de beheerders en gebruikers van de faciliteiten.

Auteur: Paul van der Sneppen

5 min. leestijd

ACHTERGROND

Dat mankerende bewustzijn is aanleiding voor de start van de campagne Voetbal Veilig. Dat de campagne zich vooral op de voetbalsport richt en dan met name de gevaren van kantelende doelen, is geen toeval. Kantelende voetbaldoelen hebben alleen in Nederland afgelopen jaar al bij minstens twee jonge voetballers ernstig hoofdletsel veroorzaakt. De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) heeft vorig jaar naar aanleiding van incidenten gewaarschuwd voor het gebruik van verplaatsbare doelen. 'KNVB-regels zijn onvoldoende bekend bij de mensen die ze moeten handhaven en dat leidt tot gevaarlijke situaties en ongelukken,' aldus Van Diemen.

Slachtoffers

Ook in andere Europese landen zijn slachtoffers te betreuren. In Polen kwam dit voorjaar nog een elfjarige jongen om het leven door een omvallend doel. Een zevenjarig Duits voetballertje kwam in 2013 om het leven door een soortgelijk ongeval op een Hamburgs sportterrein. Reden genoeg om de bewustwording te vergroten, vindt Van Diemen.

Helemaal zonder eigenbelang is de veiligheids-campagne echter niet. De campagne is een initiatief van het bedrijf W&H Sports. Het bedrijf uit Nieuw-Vennep levert inrichtingsmaterialen voor sportterreinen: onder meer verplaatsbare doelen die voldoen aan Duitse veiligheidsnormen van de Tüv die strenger zijn dan de in Nederland geldende KNVB-richtlijnen.

Algemeen belang

Maar eerlijk is eerlijk. Voetbal Veilig lijkt het algemeen belang voorop te stellen. W&H Sports houdt zich op de achtergrond. Wie op de website voetbalveilig.nl gaat grasduinen, moet echt zoeken

naar verwijzingen naar het bedrijf. 'De campagne moet gaan over veiligheid en meer bijzonder over bewustwording,' aldus Van Diemen.

Er gaat een vooruitziende blik schuil achter de campagne. Incidenten in Duitsland hebben daar namelijk al geleid tot striktere Tüv-normen voor verplaatsbare doelen. 'Die zullen naar alle waarschijnlijkheid model staan voor nieuwe Nederlandse regels,' zegt Van Diemen daarover.

Regelgeving

Hij refereert daarbij aan het werk van de werkgroep Inrichtingselementen van de NEN-normcommissie Sportvloeren. De NEN maakt samen met bedrijven, overheden en consumentenorganisaties afspraken over onder meer veiligheidsnormen.

Op dit moment worden de normen van inrichtingselementen door werkgroep 9 van normcommissie 353076 tegen het licht gehouden en mogelijk dat daar aanvullende of nieuwe normen uit voort zullen komen. Er wordt weliswaar gekeken naar de normen voor inrichtingselementen voor sportvelden - daaronder vallen ook veiligheidsnormen - maar de NEN kan desgevraagd niet bevestigen dat de werkgroep concreet plannen heeft voor het aanpassen van normen die gelden voor het gebruik van verplaatsbare doelen. Ook de KNVB heeft geen plannen om haar richtlijnen aan te passen, zo laat ze weten. 'We hebben naar aanleiding van ongevallen met verplaatsbare doelen wel alle leden met nadruk nog eens gewezen op de bestaande veiligheidsrichtlijnen,' aldus KNVB-woordvoerder Hans van Kastel.

Zeker geen overbodige zaak, vindt Van Diemen: 'De handhaving van regels is namelijk erg lastig. Vaak

wordt bij sportevenementen gebruikgemaakt van vrijwilligers, in besturen, maar ook om toezicht te houden en te helpen bij het opbouwen en opruimen. Wie precies verantwoordelijk is voor de veiligheid, is dan vaak onduidelijk.'

Constateren

Veiligheid begint bij het constateren van gebreken. Een van de thema's in de campagne Voetbal Veilig richt zich dan ook nadrukkelijk op signalering van gevaren. De initiatiefnemers willen sporters en toezichthouders door middel van een strip wijzen op gevaarlijke situaties die kunnen ontstaan door ondeugdelijk materiaal of verkeerd gebruik van doelen. 'Die strip is een belangrijk onderdeel van de bewustwordingsstrategie. We hopen die over zo veel mogelijk sportaccommodaties te verspreiden.'

Maar daarmee is nog steeds niet voldaan aan een van de belangrijkste voorwaarden voor veilig gebruik van mobiele doelen. 'Gebruikers moeten niet alleen signaleren, ze moeten zich ook verantwoordelijk voelen en de gevaren melden. En dat kan alleen als ze weten waar ze met hun verhaal terecht kunnen. Het is dus essentieel voor de veiligheid op sportvelden dat beheerders van sportaccommodaties duidelijke afspraken maken over verantwoordelijkheden ten aanzien van veiligheid. Waar melden we problemen? Wat gebeurt er vervolgens mee? Wie bewaakt de voortgang?'

Protocol

Dat vindt ook de KNVB. Die heeft er daarom bij de leden op aangedrongen om per club een verantwoordelijke aan te wijzen die waakt over de veiligheid van materialen en het veilig gebruik ervan. Maar een uniform protocol bestaat daar niet voor. Er liggen, recente ongevallen ten spijt, ook geen

Volgens Duitse Tüv-normen moet een verplaatsbaar doel een trekkracht van 1100 Newton (circa 110 kilo) weerstaan zonder te kantelen.

Doelen met verzwaard grondraam volgens Tüv 3.

Nationale Sport Vakbeurs / woensdag 2 december 2015 / Evenementenhal Gorinchem

DE BEURS DIE GEEN ENKELE SPORTBESTUURDER EN SPORTAMBTENAAR MAG MISSEN!

Met trots kondigt ZPRESS Sport de vierde editie van de Nationale Voetbal Vakbeurs aan, welke een onderdeel is van de Nationale Sport Vakbeurs. Net als vorig jaar wordt het facilitair sportevent van Nederland georganiseerd in Evenementenhal Gorinchem. Nieuw dit jaar is dat de beurs zich niet alleen op voetbal richt, maar wordt uitgebreid met tennis, hockey en korfbal.

"Na drie succesvolle edities van de Nationale Voetbal Vakbeurs zijn we op het punt gekomen de beurs breder te trekken dan alleen voetbalbestuurders en sportambtenaren", zegt Lion Blok, eventmanager van de Nationale Sport

S.V. Gio maatschappelijk partner NSV

Vakbeurs. "De beurs is al jaren interessant voor diverse sportverenigingen omdat iedereen met inkoop van materialen voor sportaccommodaties (kantine, medische ruimte), evenementen en sponsoring te maken heeft. Daarom worden dit jaar de Nationale Tennis Vakbeurs, de Nationale Hockey Vakbeurs en de Nationale Korfbal Vakbeurs georganiseerd op dezelfde locatie onder het label NSV (Nationale Sport Vakbeurs).

De gehele beursvloer wordt opgedeeld in diverse pleinen zodat het voor alle sportbestuurders en -ambtenaren overzichtelijk is om interessante leveranciers te ontmoeten die van waarde zijn voor hun vereniging.

Afgelopen jaar trok de unieke vakbeurs meer dan 8.000 bezoekers en 230 exposanten op één dag. Blok verbaast zich niet over deze opkomst en verwacht dit jaar over de 10.000 bezoekers heen te gaan. "Doordat we ons sportbreed richten, wordt de totale doelgroep vergroot van 3.000 naar

21.000 verenigingen. Met deze stap bouwen we de komende jaren aan een landelijke sportbeurs waar alle bonden en leveranciers zich kunnen presenteren voor de totale verenigingsmarkt."

Op 2 december staat Nederland dus weer een mooie beurs te wachten. Voor Blok kan het nu al niet meer stuk. "Na vorig jaar zijn de verwachtingen hooggespannen. Met onze grotere opzet, nieuwe exposanten en samenwerkingen met KNVB, KNKV, Sportzorg Nederland, Stichting Gio en partners als Hummel, Jupiler, AA Drink, Makro Groothandel, Erma Sport, Expoline en Grote Clubactie zullen wij iedereen weer verrassen."

Meer weten over de Nationale Sport Vakbeurs (NSV)?
Kijk op www.nationalesportvakbeurs.nl

NATIONALE SPORT VAKBEURS

 NATIONALE VOETBAL VAKBEURS

 NATIONALE KORFBAL VAKBEURS

 NATIONALE HOCKEY VAKBEURS

 NATIONALE TENNIS VAKBEURS

BESTEL NU GRATIS E-TICKETS OP WWW.NATIONALESPOORTVAKBEURS.NL

Een veelvoorkomend veiligheidsrisico bij voetbaldoelen: open nethaken.

Wie is verantwoordelijk voor het melden van onveilige situaties? Schade aan sportveldinrichting wordt vaak wel opgemerkt, maar zelden gemeld.

‘Echte veiligheid is primair een kwestie van oplettendheid en verantwoordelijkheid nemen’

nieuwe afspraken daarover in het verschiet, zo laat de voetbalbond weten: ‘Het is aan de clubs zelf om dat goed te regelen.’

Aansprakelijkheid

Van Diemen denkt dat de bewustzijn moet worden vergroot en daarbij is voorkomen in deze beter dan genezen. ‘Ik denk dat clubs er in de toekomst

rekening mee moeten houden dat ze ook wel eens aansprakelijk gesteld kunnen worden als er ongelukken gebeuren.’ In Duitsland is dat al voorgekomen. In de kwestie van het Hamburgse ongeval waarbij een zevenjarig jongetje om het leven kwam, veroordeelde een rechtbank de trainer die toezicht had op het team. De man moest een boete betalen.

Dat levert weliswaar geen jurisprudentie op waar een Nederlandse rechter iets mee kan, maar er is wel een spraakmakende, Nederlandse zaak waarbij de betrokken gemeente zelf civielrechtelijke aansprakelijkheid heeft aanvaard. Een tienjarig meisje kwam vorig jaar om het leven door het instorten van een dug-out in het Friese Twijzel, gemeente Achtkarspel. De dug-out zou ondeugdelijk zijn geweest. De familie van het slachtoffer deed zelfs pogingen om de zaak ook voor de strafrechter te krijgen. Die struikelden. Het Openbaar Ministerie vond onvoldoende bewijs van schuld in strafrechtelijke zin. Maar het voorval in Friesland geeft wel aan dat de gemoederen hoog kunnen oplopen als er ongelukken gebeuren en dat juridische aansprakelijkheid dan vaak een thema is.

Tijd

Van Diemen wil zeker niet de suggestie wekken dat de veiligheid op sportvelden is afgenomen: ‘Er

worden veel nieuwe accommodaties aangelegd en de gebruikte inrichtingsmaterialen worden beter. Zo bekeken, worden sportvelden dus eigenlijk steeds veiliger.’

Toch zijn de problemen met verplaatsbare doelen iets van deze tijd. Er wordt meer gesport. Accommodaties worden daardoor intensiever gebruikt. Veel gemeenten willen tegenwoordig bovendien hun sportfaciliteiten openstellen voor het publiek, zodat jongeren er bijvoorbeeld een balletje kunnen trappen buiten het reguliere gebruik van de sportvelden om. ‘Maar dan is er geen toezicht. Dat vergt dus een heel andere kijk op veiligheid. Je kunt minder aan het toeval overlaten. De noodzaak om met veiliger materialen te werken, wordt groter.’

Kunstgras

Ook het gebruik van kunstgras is een factor die onveilig gebruik van mobiele doelen in de kaart speelt. Veel van die doelen worden, bij goed gebruik, met spiraal- of grondankers verankerd in de grond. ‘Bij kunstgras is dat natuurlijk een probleem. Vaak wordt dan teruggegrepen op doelen waarvan het grondraam met losse gewichten verzaagd wordt. Maar iedereen begrijpt dat die niet altijd consequent gebruikt worden, zeker niet wanneer het veiligheidsbewustzijn bij de gebruikers nog te wensen overlaat. Ze worden vaak niet gebruikt of niet correct.’

Vandaar dat Van Diemen pleit voor het gebruik van doelen waarvan het grondraam is verzaagd. En wel zodanig dat ze voldoen aan de Duitse Tüv-norm. Die schrijft voor dat een verplaatsbaar doel een trekkracht moet kunnen weerstaan van 1100 Newton, circa 110 kilo, zonder om te kantelen.

Of daarmee alle veiligheidsrisico's met betrekking tot verplaatsbare doelen helemaal uit de wereld zijn, waagt zelfs Van Diemen te betwijfelen. ‘Nieuwe veiligheidsnormen en daarbij passende materialen nemen bij de gebruikers en toezichthouders weliswaar wat last uit handen, maar echte veiligheid blijft toch primair een kwestie van oplettendheid en verantwoordelijkheid. De menselijke factor is nooit helemaal te elimineren. Juist daarom is het maken van goede afspraken over verantwoordelijkheden zeker zo belangrijk als de inzet van veilige materialen.

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5375

Blatter an der Baum

Voor de lezers van het vakblad Fieldmanager
lijkt dat allemaal ver van hun bed

Breed in het nieuws: 'Corruptieschandaal bij de Fifa'. Nu is dat niet echt nieuws. Een corrupte Fifa-bestuurder is ongeveer net zo bijzonder als een graaiende bankier. We wisten dat natuurlijk allemaal al, maar het blijft bijzonder dat een club van deze hotemetoten wordt opgebost en in de bak verdwijnt. Net zo bijzonder is het dat de echte top (tot nu toe) buiten beeld blijft. In ieder normaal bedrijf zou een hardnekkige cultuur van persoonlijke verrijking en corruptie reden zijn om de top te wippen, ook als deze er persoonlijk niets mee te maken zou hebben, maar Herr Blatter lijkt wel bekleed met teflon. Alles glijdt van hem af als water van een eend. Hoewel zijn melding dat hij af gaat treden het vermoeden wekt dat ook voor hem bijltjesdag nadert.

Voor de lezers van het vakblad Fieldmanager lijkt dat allemaal ver van hun bed. Maar is dat wel zo? Als het gaat om het Fifa Quality System en het Goal-project dat daarmee samenhangt, is Nederland een nettobetalder. Het Goal-project is niet veel meer dan een van de manieren om steun te kopen voor de Fifa-top. Stem op Blatter en je krijgt een gratis kunstgrasveld, is zo'n beetje de strekking. Formeel zal dat overigens geen corruptie heten, maar dat is het natuurlijk wel. Kunstgrasfabrikanten worden hier weer een beetje mee gesust. De marketingfees die ze linksom hebben betaald voor het Fifa-logootje op hun website of glossy brochure, worden rechtsom teruggehaald met de aanleg van een veldje in Verwegistan.

Onze eigen KNVB heeft een aantal jaren geleden in zijn onmetelijke wijsheid besloten om het Nederlandse kwaliteitssysteem voor kunstgras in te ruilen voor het Fifa-systeem. Het heeft de KNVB Plusnorm vervangen maar amper kwaliteit toegevoegd omdat deze normen onvoldoende toegevoegde waarde leveren. Inmiddels is het aantal mensen dat dit een goede beslissing vindt danig geslonken. Het Fifa Quality System is eerst en vooral een marketing-systeem dat dient om fees uit de zakken van de deelnemende fabrikanten en aannemers te kloppen. Maar dat geld moet uiteindelijk wel worden

opgebracht door de breedtesport. En daarin heeft de Nederlandse sport een onevenredig groot aandeel. Het officieel beleden doel van het systeem is het verhogen van de kwaliteit van kunstgras. Een loffelijk streven, maar volgens mij is er niemand meer die werkelijk gelooft dat het daarom gaat. Het gaat gewoon om de poen, de macht en de gehechtheid aan het pluche. Inmiddels is het Fifa Quality System eerst en vooral een zeer star systeem dat de ontwikkeling van kunstgras volledig blokkeert. De Fifa normen blokkeren de ontwikkeling van kwaliteit en product. De Nederlandse praktijk is dat adviesbureaus zelf het wiel uitvinden door het stellen van aanvullende vragen te stellen. Op zich is daar niets op tegen, omdat het productontwikkeling in Nederland aanjaagt, maar het eindresultaat is minder gewenst. Iedereen vindt zijn eigen wiel uit met wanorde tot gevolg.

Ik denk zelf dat de KNVB heel graag af wil van haar verbintenis met de Fifa, maar niet goed weet hoe. De belangen zijn groot en het spel wordt hard gespeeld. Toch is een scheiding waarschijnlijk de oplossing. De markt heeft het nodig en al het geld dat we nu in de bodemloze put van FIFA stoppen kan dan –in samenwerking met adviseurs, aannemers en leveranciers– worden gebruikt voor productontwikkeling. De kans dat dit als *Blatter an der Baum* zal veranderen is echter niet zo groot.

Met vriendelijk groet,

Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.Fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-5376

RECREATIEGRASSEN

VOOR HET **MOOISTE RESULTAAT**

DE **STERKTE** VAN
EEN **DEALERNETWERK**

DESKUNDIG ADVIES EN SERVICE,
DAT MAAKT HET VERSCHIL

Speciale 4turf actie.
Koop 4turf graszaad en
ontvang de **GRASSPION** met
NASA-technologie **GRATIS!** *

VOOR DEALERADRESSEN: ZIE WWW.TOPGREEN.ORG

*Vraag naar de voorwaarden